

POROČILO O DELU
JAVNEGA ZAVODA KRAJINSKI PARK STRUNJAN
ZA LETO 2022

Foto: J. Ivančič

PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA

Krajinski park Strunjan leži na obali Jadranskega morja na jugozahodnem delu Slovenije ter vključuje tudi morje. Območje parka, ki obsega 428,6 hektarov, sega v dve občini: Piran in Izolo. Vanj segata dve naselji: Strunjan in Dobrava, v katerih živi nekaj več kot 800 prebivalcev. Največji deleži kopnega območja parka pripadajo kmetijskim zemljiščem, pozidanim zemljiščem in gozdu. Tradicionalne dejavnosti v parku so kmetijstvo, ribištvo in solinarstvo.

Park je bil ustanovljen z namenom zavarovanja naravnih vrednot ter ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti na območju Strunjanskega polotoka. Varstveni cilji, določeni v Uredbi o Krajinskem parku Strunjan (Ur. l. RS št. 107/2004, 83/2006, 71/2008 in 77/2010), so sledeči:

- ohranitev naravnih vrednot,
- ohranitev biotske raznovrstnosti,
- ohranitev populacij ogroženih in mednarodno varovanih prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst,
- ohranitev najmanj obstoječega obsega habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju,
- ohranitev krajine z mozaično razporejenostjo krajinskih struktur,
- ohranitev ekoloških značilnosti solin, lagune in morske obale ter naravnih procesov in povezav med pršnim in bibavičnim pasom ter infralitoralom.

Ista uredba opredeljuje tudi razvojne usmeritve, povezane predvsem s spodbujanjem trajnostnega razvoja, ki pa mora biti usklajen z varstvom naravnih vrednot ter ohranjanjem biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti, ob hkratnem zagotavljanju razvojnih možnosti prebivalstva. Zavarovano območje sodi po IUCN klasifikaciji v kategorijo IV. in V. V njem sta 2 naravna rezervata, 1 naravni spomenik, 13 naravnih vrednot. Znotraj Krajinskega parka Strunjan so štiri posebna varstvena območja – območja Natura 2000, s katerimi zavod upravlja skladno z določbami osnutka Programa upravljanja območij Natura 2000 (2021-2027, v nadaljevanju PUN). Od tega so tri posebna ohranitvena območja (SCI), ki so določena na osnovi Direktive o habitatih Evropske skupnosti in eno posebno območje varstva (SPA), ki je določeno na osnovi Direktive o pticah Evropske skupnosti. Največje območje je SPA Strunjan, ki zaradi varovanja življenjskega okolja nekaterih morskih ptic obsega celotni morski del parka, vključno z laguno Stjuža in Strunjanskimi solinami. SCI območje Strunjanske soline s Stjužo obsega območje Strunjanskih solin in lagune Stjuža in se v celoti prekriva s tem delom SPA območja Strunjan. Njegov namen je varovanje nekaterih morskih habitatnih tipov, slanoljubne vegetacije in dveh živalskih vrst. Leta 2013 je bilo razglašeno prvo morsko območje Natura 2000 za sredozemskega vranjeka v Sloveniji, ki zajema tudi skupinska prenočišča na školjčičih v Strunjanskem zalivu in njihovo neposredno okolico, t.j. območje SI5000031 Strunjan.

Upravljanje parka je s 1. januarjem 2009 prevzel Javni zavod Krajinski park Strunjan, ki je bil ustanovljen s Sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Krajinski park Strunjan (Ur. l. RS št. 76/2008). Sedež zavoda je na naslovu Strunjan 152, 6320 Portorož, tel.: 08 205 1880, el. naslov: info@parkstrunjan.si in URL povezava: <http://www.parkstrunjan.si>.

OKRAJŠAVE

DOPPS	Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EPO	ekološko pomembno območje
ESPR	Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
FFH HT	Natura 2000 koda
IBA	Important Bird Area
ITV	invazivne tujerodne vrste
JZKPS	Javni zavod Krajinski park Strunjan
KP	krajinski park
KPS	Krajinski park Strunjan
LAS Istre	Lokalna akcijska skupina za območje občin Ankaran, Izola, Koper in Piran
MBP	Morska biološka postaja Piran Nacionalnega inštituta za biologijo
MedPAN	Združenje upravljavcev morskih zavarovanih območij v Sredozemlju (Marine Protected Areas Managers Association)
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIO ECSDE	Sredozemska informacijska pisarna za okolje (Mediterranean Information Office for the Environment, Culture and Sustainable Development)
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MZO	morsko zavarovano območje
NR	naravni rezervat
NS	naravni spomenik
NU	načrt upravljanja
NUMO	Načrt upravljanja z morskim okoljem
NV	naravna vrednota
OE	območna enota
pPOV	potencialno posebno varstveno območje (območje Natura 2000)
PUN 2015 – 2020	Program upravljanja z območji Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020
PUN 2021 – 2027	Program upravljanja z območji Natura 2000 za obdobje 2021 – 2027
RS	Republika Slovenija
SPAMI	Posebej zavarovana območja pomembna za Sredozemlje (Specially Protected Areas of Mediterranean Importance)
ZO	zavarovano območje
ZRS UP	Znanstvenoraziskovalno središče Univerze na Primorskem
ZRSVN	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
ZVKDS	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

1 UVOD

Na podlagi 17. člena Statuta Javnega zavoda Krajinski park Strunjan, zavod pripravi letno poročilo in ga predloži v obravnavo ustanovitelju.

Poročilo izhaja iz Letnega programa dela in finančnih načrtov ter obravnava izvedene aktivnosti JZKPS v letu 2022.

JZKPS pri svojem delu upošteva številne akte, ki predpisujejo njegovo delo. V osnovi so najpomembnejši dokumenti, ki določajo okvir njegovega dela:

1. Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14)
2. Uredba o Krajinskem parku Strunjan (Ur. l. RS Ur.l. RS 107/2004, 114/2004, 83/2006, 71/2008, 76/2008, 77/2010),
3. Sklep o ustanovitvi Javnega zavoda Krajinski park Strunjan (Ur. l. RS, št. 76/08, 100/08),
4. Sklep ministra o določitvi začasnih upravljaljskih smernic za Krajinski park Strunjan (Št. 35602-23/2006/44 z dne 30. 04. 2010).
5. Uredba o Načrtu upravljanja Krajinskega parka Strunjan za obdobje 2018 – 2027 (Ur. l. RS, št. št. 13/19).

2 USPEŠNOST IN UČINKOVITOST DOSEGANJA GLAVNIH PRIORITET IN CILJEV UPRAVLJANJA V LETU 2022

Letni program dela in finančni načrt Javnega zavoda Krajinski park Strunjan za leto 2022 je bil sprejet na 3. redni seji sveta zavoda 2. februarja 2022, s sklepom št. 35601-31/2021-2550-4 o soglasju k Letnemu programu dela in finančnemu načrtu Javnega zavoda Krajinski park Strunjan za leto 2022, ki je bil od ministra za okolje in prostor prejet dne 31. marca 2022. Rebalans programa dela in finančnega načrta za leto 2022 je bil sprejet na 5. redni seji sveta zavoda 18. novembra 2022, s sklepom št. 35601-31/2021-2550-18 o soglasju k Rebalansu Programa dela in finančnega načrta Javnega zavoda Krajinski park Strunjan za leto 2022, ki je bil od ministra za okolje in prostor prejet dne 22. novembra 2022.

Program dela Javnega zavoda Krajinski park Strunjan za leto 2022 je bil pripravljen na podlagi »Izhodišč za pripravo finančnega načrta in programa dela za leto 2022 – zavarovana območja« Ministrstva za okolje in prostor št. 35601-1/2021-2550-35, prejetih dne 21. decembra 2021. Rebalans programa dela in finančnega načrta za leto 2022 je bil pripravljen na podlagi dopoljenih izhodišč Ministrstva za okolje in prostor št. 35601-36/2021-2550-33, prejetih 4. novembra 2022. Izhodišča so tako finančno kot vsebinsko določala vsebino programa dela, ki so za javno službo varstva narave proračun Republike Slovenije JZKPS na PP 153237 v letu 2022 namenila skupaj 243.973 EUR in na PP 559 322.960 EUR. Aktivnosti iz Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe na PP 559 je javni zavod izvajal na podlagi Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe in sklenjene pogodbe z Ministrstvom za okolje in prostor.

Prioritete delovanja JZ KPS v letu 2022 so bile zlasti:

- izvajanje Načrta upravljanja Krajinskega parka Strunjan, v skladu s PUN 2015 – 2020, PUN 2022– 2028 v pripravi, ReNPVO 20-30 in PPP,
- opredelitev širitve mej parka na morju in potrebnih strokovnih podlag,
- spremljanje stanja NV in izvajanje programa naravovarstvenega monitoringa KPS za obdobje 2021 – 2022,
- zagotovitev kadrovske in organizacijske ustrezne službe neposrednega nadzora v naravi in njegovo izvajanje,
- izvajanje projektov MPA NETWORKS, AMAre PLUS, LAS ISTRE in ukrepov iz Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za mokrišča, trajnostno mobilnost in invazivne tujerodne vrste,
- usmerjanje obiska in aktivno reševanje preobremenitev zaradi obiskovanja in rekreacije predvsem na območju obeh naravnih rezervatov.

Načrt upravljanja Krajinskega parka Strunjan za obdobje 2018 - 2027 je na polovici izvajanja, zato se je natančneje pregledalo izvedene in načrtovane aktivnosti. Uspešnost dosedanje izvedbe s pripravo delnega petletnega poročila in revizije, bo izvedeno v letu 2023. Aktivnosti se izvajajo v skladu s PUN 2015 – 2020, PUN 2022 – 2028 v pripravi, ReNPVO 20-30 in PPP.

Nadaljevalo se je z opredelitvijo širitve mej na morju v sodelovanju z ZRSVN za pripravo strokovnih podlag, z namenom uresničevanja ciljev MZO in v ta namen izvedlo delavnico s ključnimi sektorji in deležniki parka.

Skladno z dveletnim programom o naravovarstvenem monitoringu za obdobje 2021- 2022, se je redno spremljalo stanje varstveno pomembnih habitatnih tipov in vrst (vrste in HT Natura 2000, državno pomembne vrste, ogrožene vrste) ter naravnih vrednot. Nadaljevala se je priprava novega PUN 2022 – 2028 v sodelovanju z ZRSVN in MOP in oddalo se je letno poročilo vezano na ukrepe veljavnega PUN 2015 – 2020.

Za zagotovitev neposrednega nadzora v naravi in z nadaljevanjem njegovega izvajanja je skrbela kadrovsko zadostna služba, pri čemer so nadzorniki v letu 2022 povečali prisotnost na morskem delu parka in okrepili sodelovanje z ostalimi pristojnimi službami na morju.

V prvi polovici leta 2022 sta zaključila dva večja projekta iz javnih razpisov za črpanje nepovratnih sredstev EU - MPA NETWORKS in AMAR PLUS. Nadaljevalo se je tudi sodelovanje pri projektu PRONACUL, kjer zavod nastopa kot pridruženi partner. Na novo je bil odobren projekt DRIVE IN tržnica Loreto v okviru LAS ISTRE, pri katerem nastopa zavod kot vodilni partner in so se aktivnosti pričele po prejemu dokončne odločbe o financiranju v drugi polovici leta. Tudi v letu 2022 se je nadaljevalo z izvajanjem ukrepov iz Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe, in sicer za obvladovanje podnebnih sprememb na mokrišča, obvladanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst ter trajnostne mobilnosti iz postavke PP 559, pri čemer se je obnova nasipa izvedla v celoti, medtem ko je bil nakup minibusa glede na pridobljene nezavezujoče ponudbe in predvidene dolge dobavne roke znotraj leta 2022, neuresničen ter prestavljen v leto 2023.

Za učinkovitejše usmerjanje obiska v poletni sezoni se je nadaljevalo z ukrepi informiranja, predvsem na območju obeh naravnih rezervatov. Dodatno se je delalo na blažitvi negativnih vplivov obremenitve zaradi množičnega obiska predvsem preko razpisov za črpanje EU sredstev in podrobno načrtovanimi aktivnostmi upravljanja z obiskom pri v letu 2022 prijavljenem projektu POSEIDONE Interreg Italija-Slovenija in PARCSMED Interreg Mediteran. Števci obiska so bili pridobljeni v dogovoru z ZRSVN in postavljeni v naravnih rezervatih na poti do naravne vrednote Zaliv sv. Križa in Bele skale. Z opredelitvijo dejanske obremenitve naravnih vrednot zaradi obiskovanja in rekreacije, se zasledujejo možne rešitve za uravnavanje obiskovanja, s ciljem zmanjševanja pritiskov na naravne vrednote. Aktivno se je z lastniki zemljišč na klifu in Občino Piran sodelovalo pri urejanju rabe, predvsem na območju ožjega dela Naravnega rezervata Strunjan, na območju naravne vrednote Zaliv sv. Križa in na MOP se je oddalo predlog odkupa zemljišč skupaj s strokovno utemeljitvijo ukrepa.

Seznam izdelanih načrtov, študij, poročil v letu 2022:

- [Poročilo o odstranjevanju invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst na območju Krajinskega parka Strunjan v letu 2022.](#)
- [Poročilo o izvajanju Dogovora o načinu izvajanja gospodarskega ribolova na območju Naravnega rezervata Strunjan in o sodelovanju gospodarskih ribičev z upravljavcem Krajinskega parka Strunjan \(Rezultati ulova 2020 – 2022\).](#)

Vezano na izvedene aktivnosti leta 2022 bodo v letu 2023 izdelani še:

- Poročilo o naravovarstvenem monitoringu v Krajinskem parku Strunjan za obdobje 2021-2022.
- Načrt naravovarstvenega monitoringa v Krajinskem parku Strunjan za obdobje 2023-2024.

2.1 URESNIČEVANJE VARSTVENIH CILJEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA V LETU 2022

Varstveni cilji v letu 2022 so bili oblikovani z namenom reševanja ključnih in najbolj perečih problemov, ki jih lahko JZ KPS rešuje v okviru svojih pristojnosti ter finančnih in kadrovskih zmogljivosti. Večina naravovarstvenih nalog je bila v letu 2022 v skladu s PUN 2015 -2020 ter ReNPVO 20-30 in določenih za doseganje boljšega stanja ali vsaj ohranjanje obstoječega stanja vrst in prednostnih HT.

Velik del sredstev za izvajanje ukrepov iz Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe je bil namenjen zagotovitvi infrastrukture in mehanizmov za uravnavanje ustreznega vodnega režima ob pričakovanem nihanju količin vode in preprečevanju škodljivih vplivov zaradi dviga gladine morja, vremenskih ujm ali drugih dejavnikov podnebnih sprememb, s čimer se dolgoročno zagotavlja ustrezne razmere v habitatih rastlinskih in živalskih vrst ter ohranja biotska raznovrstnost v solinah in drugih mokriščih. Sredstva iz Sklada za podnebne spremembe pa so bila namenjena tudi ukrepom trajnostne mobilnosti in invazivnim tujerodnim vrstam. Vsi ukrepi predstavljani v nadaljevanju, ki izhajajo iz tega programa, so označeni s simbolom (*).

Realizacija najpomembnejših ukrepov varstva v letu 2022:

- *ohranitveni ukrepi za solinske habitatne tipe: nad višanje nasipa (*)*

V letu 2022 je bila izvedena [obnova zadnjega dela nasipa, ki razmejuje soline z laguno](#) in preprečuje nenadzorovano vdiranje morske vode v mokrišče in pridobivalni prostor soli, skladno s pridobljenimi mnenji ali soglasji in dovoljenjem za poseg v naravo. Poseg predstavlja ohranitveni ukrep za solinarske habitatne tipe.

- *ohranitveni ukrepi za morsko laguno: hidrološka študija in projektna dokumentacija za obnovo notranjih nasipov z namenom ohranitve HT 1150 in habitata male bele čaplje (*)*

V letu 2022 se je pripravilo projektno dokumentacijo za obnovo notranjih lagunskih nasipov z namenom ohranitve HT 1150 in habitata male bele čaplje na osnovi hidrološke analize in strokovnih usmeritev NIB - Morske biološke postaje. Poseg, ki je preveden po dokumentaciji na nasipu med pretočnim kanalom lagune Stjuža in samo laguno, bo omogočal zmanjšanje prelivanja in prekomernega vdiranja morske vode v laguno. V letu 2023 so predvideni trije ukrepi za preprečevanje nenadzorovanega razlivanja vod med pretočno laguno in laguno Stjuža. Prvi ukrep je obnova nasipa in popravilo klasične kamnite zapornice na obrobem nasipu Stjuže, drugi je poglobitev struge v pretočni laguni, tretji pa nadvišanje in ureditev polotoka v Stjuži. S posegom bi se dosegla kvalitetnejša izmenjava vode med posameznimi elementi, kar bo imelo vpliv na boljšo pretočnost celotnega lagunarnega sistema.

- *odstranjevanje in omejevanje širjenja tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst na območju naravnih vrednot in naravnih rezervatov (*)*

Realiziralo se je popis stanja, načrt odstranjevanja in izvedbo ukrepov odstranjevanja in omejevanja širjenja [tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst](#) na območju NR Strunjan – Stjuža in NR Strunjan v okviru ukrepov iz Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe. Izdelano

je bilo poročilo o izvedenih aktivnosti omejevanja in odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst v letu 2022.

- *sodelovanje z gospodarskimi ribiči in školjkarji: izvajanje Dogovora o načinu izvajanja gospodarskega ribolova na območju Naravnega rezervata Strunjan in o sodelovanju gospodarskih ribičev z upravljavcem Krajinskega parka Strunjan*

Na področju ribištva se je nadaljevalo sodelovanje z ribiči, podpisniki Dogovora o načinu izvajanja gospodarskega ribolova na območju Naravnega rezervata Strunjan in o sodelovanju ribičev z upravljavcem Krajinskega parka Strunjan. Organiziralo se je dva sestanka z ribiči pred vsako sezono, izvajal nadzor nad spoštovanjem Dogovora in vodilo podatkovno zbirko o ulovu ter objavilo v mesecu februarju en [javni poziv za sklenitev dogovora o načinu izvajanja gospodarskega ribolova](#), na katerega se je prijavil en gospodarski ribič. Pripravilo se je Poročilo o izvajanju Dogovora o ribištvu za obdobje 2020-2022, ki vključuje podatke o ulovu štirih ribolovnih sezon (jesen 2020/2021 in pomlad 2021/2022). Sodelovanje z ribiči podpisniki se ocenjuje kot dobro. V okviru povečanega naravovarstvenega nadzora so bile zabeležene kršitve izvajanja Dogovora (krivolov, ribolov brez dovoljenja), ki so vodile k odpovedi Dogovora z enim izmed ribičev podpisnikov.

- *ukrepi za blažitev negativnih vplivov obremenitve zaradi množičnega obiska: opredelitev dejanske obremenitve naravnih vrednot zaradi obiskovanja in rekreacije s postavitvijo števec obiska na naravnih vrednotah, pri katerih je bila opredeljena nosilna kapaciteta*
- *izvajanje ukrepov za trajnostno mobilnost v parku: sezonski javni prevoz z električnim avtobusom in električna kolesa (*)*

V letu 2022 je bila poletna turistična sezona ponovno primerljiva s časom pred epidemijo. Med epidemijo so od junija do septembra veljale za KPS izredne razmere povezane s prevelikim številom obiskovalcev in mirujočega prometa. Omejevanje negativnih posledic velikega števila obiskovalcev v letu 2022 se je uresničilo s povečanjem naravovarstvenega nadzora ob koncih tedna in praznikih, s pomočjo informatorjev za usmerjanje prometa na terenu čez celo poletno sezono in organizacijo najetega sezonskega brezplačnega minibusa za prevoz obiskovalcev. Lasten nakup minibusa se ni realiziral, zaradi omejene dobavljivosti in primanjkljaja sredstev na podlagi prejetih informativnih ponudb, zato se je aktivnost prenesla v leto 2023. Izvedena pa je bila oddaja dodatnih električnih koles za izposajo obiskovalcem krajinskega parka, ki so bila v letu 2022 nabavljena iz projekta PRONACUL. V letu 2022 se je na dostopni poti, ki iz vrha klifa vodita v Zaliv sv. Križa in na Bele skale namestilo dva števec obiska, ki bosta omogočala kontinuirano spremljanje števila obiskovalcev ter opredelitev dejanske obremenitve naravnih vrednot zaradi obiskovanja in rekreacije. Za obe naravni vrednoti se je že izračunalo nosilno zmogljivost za namen obiskovanja.

- *delovanje naravovarstveno nadzorne službe z okrepljenim nadzorom na morju*

Realiziran je bil nadzor nad spoštovanjem veljavnih varstvenih režimov v parku iz strani naravovarstvenih nadzornikov in prostovoljnih nadzornikov s poudarkom na morskem delu parka. V letu 2022 sta dva nadzornika opravila strokovni izpit iz upravnega postopka, izvedeno je bilo tudi dodatno usposabljanje treh zaposlenih na tečaju za voditelja čolna. Nadzor se je izvajal predvsem nad prepovedmi krivolova, sidranja, šotorjenja, kurjenja, vožnje z avtomobili v naravnem okolju ter kolesarjenja po klifu ter hoje izven poti po solinah. V celoti se je uredilo tudi delovanje prekrškovne aplikacije sistema INPORES, ki sedaj omogoča izdajo plačilnih nalogov in

odločb, za izdajo katerih so usposobljeni vsi zaposleni naravovarstveni nadzorniki. Za opravljanje nadzora na terenu se uporablja električno gorsko kolo, električni skuter in plovilo. Po okvari motorja plovila v drugi polovici leta, se je zagotovilo nakup novega. Več v poglavju 2.3.

- *reševanje prenosa upravljanja naravovarstveno pomembnih zemljišč v parku*
- *tesnejše sodelovanje z upravljavci naravovarstveno pomembnih kmetijskih, gozdnih in predvsem vodnih zemljišč s predlogi za prenos upravljanja na javni zavod*

Zavod je v sodelovanju z Občino Piran in lastniki parcel pričel pogajanja za prenos upravljanja naravovarstveno pomembnih zemljišč na zavod. V zvezi s tem je za aktivno vlogo zaprosil resorno ministrstvo, ki je pristojno na področju razpolaganja z nepremičnim premoženjem. Zavod je oddal predlog odkupa naravovarstveno pomembnih zemljišč v Krajinskem parku Strunjan, in sicer na območjih Naravnega rezervata, Ekološko pomembnega območja, Posebnega območja varstva, Posebnega ohranitvenega območja in naravnih vrednot.

- *širitev MZO na morju: opredelitev širitve mej parka na morju in potrebnih strokovnih podlag s strani ZRSVN*

V letu 2022 se je v okviru projekta MPA NETWORKS izdelalo priporočila za učinkovitejše upravljanje morskih zavarovanih območij, ki so bile predstavljene ključnim deležnikom na delavnici z naslovom: [»Upravljanje morskih zavarovanih območij za doseganje ciljev učinkovitega varovanja Sredozemskega morja po letu 2020«](#). Namen delavnice je bil spodbujanje integracije mednarodnih priporočil za varovanje morja v državne, regionalne in lokalne strategije za zasledovanje ciljev Globalnega okvira za biotsko raznovrstnost po letu 2020. Delavnice so se udeležili predstavniki ribiškega sektorja, Uprave za pomorstvo, turističnih organizacij, prostorskega načrtovanja, Ministrstva za okolje in prostor, Inšpektorata za okolje, občin in raziskovalnih/izobraževalnih institucij. Na delavnici se je prvič javno predstavil predlog širitve mej Krajinskega parka Strunjan na morju, ki predstavlja najboljšo rešitev za zagotavljanje dolgoročnega varstva habitatov in vrst na Natura 2000 območjih Med Izolo in Strunjanom in Med Strunjanom in Fieso. Širitev parka na morju je skladno z globalno in regionalno sprejetim »ciljem 30x30«, ki narekuje zavarovanje vsaj 30 odstotkov Sredozemskega morja do leta 2030 in priporočili, ki podpirajo učinkovitejše upravljanje, predvsem s širjenjem mej parka na morju, za katero v Slovenji že obstajajo podlage, ki so opredeljene v Pomorskem prostorskem planu in so del mednarodnih zavez.

- *redno urejanje tradicionalnih priveznih mest*

Zavod redno vzdržuje in upravlja s 179 priveznimi mesti. V redni letni najem je bilo na dan 31. 12. 2022 oddanih 170 privezov. V potoku Roja in pretočni laguni Stjuža se je uredilo vzdrževalna dela na infrastrukturi za privezovanje in čiščenje plovnih poti ter namestitve stebričkov za označitev plovne poti.

- *organizacija in sodelovanje pri čistilnih akcijah ter redno odstranjevanje morskih odpadkov*

Na območju NR Strunjan so, poleg smetenja s strani obiskovalcev, pereči problem tudi t.i. morski odpadki, ki redno naplavlja na naravno morsko obrežje in za katere ni systemske rešitve glede preprečevanja njihovega vnosa. Zavod je tudi v letu 2022 zaposlil delavca preko javnih del za njihovo dnevno odstranjevanje. [V skupni akciji z Direkcijo RS za vode in Upravo RS za pomorstvo se je NR Strunjan februarja 2022 očistilo nevarnih odpadkov](#). Iz naravnega morskega obrežja pod

klifom se je odstranilo stare betonske temelje z zarjavelim železjem in številne večje trajne kamnite zložbe, utrjene z vezivi in bitimi deskami. Odstranjena zatočišča so spominjala na plažne nastanitve z ostanki prenočevanj, odpadkov, kurišč in predstavljajo nedovoljene posege v morsko obrežje skladno z varstvenimi režimi.

V letu 2022 je zavod kapitaliziral akciji [»SUPER Gostinci«](#) in [»Posvoji obalo«](#) za [preprečevanje ter blažitev pojavnosti morskih odpadkov](#). V okviru zmanjševanja plastike za enkratno uporabo v gostinskih obratih preko akcije »SUPER gostinec« je bil predstavljen [video](#), ki naslavlja problem plastike za enkratno uporabo ter predana so bila priznanja gostincem znotraj KP Strujan in KP Debeli rtič, ki so se zavezali k zmanjševanju plastike za enkratno uporabo ali pa to zavezo že izpolnjujejo. Ozaveščevalne aktivnosti akcije »Posvoji obalo« se je nadaljevalo preko monitoringa odpadkov skupaj s posvojitelji obale, skladno z zapisanimi smernicami monitoringa odpadkov Inštituta za vode in tekom čistilne akcije »Čista obala«. V mesecu septembru se je organizirala tudi prva podvodna čistilna akcija v Strunjanskem zalivu in laguni Stjuža, sodelovalo pa se je tudi na drugič čistilnih akcijah v organizaciji TD Solinar.

- *izobraževanje in ozaveščanje javnosti ter strokovna vodenja za šole*

Zavod je v začetku leta pripravil [»Napovednik dogodkov«](#) [Krajinskega parka Strunjan za leto 2022](#) in ga promoviral po spletnih kanalih in socialnih omrežjih. Realiziralo se je 8 od 9 načrtovanih dogodkov, saj je bila delavnica o gradnji suhozidov predstavljena v leto 2023 in se ni mogla izvesti kot načrtovano iz razloga pridobivanja dovoljenja za nezahteven, enostavni objekt. Poleg tega se je za krajane, nosilce kmetij in ponudnike turističnih storitev parka organiziralo izlet na tradicionalno prireditev Praznik kozjanskega jabolka, saj je dober primer sodelovanja s prebivalci zavarovanega in biosfernega območja ter skupnih prizadevanj pri varovanju narave in ohranjanju kmetijske kulturne krajine na Kozjanskem, katere najbolj tipični razpoznavni krajinski element so visokodebelni travniški sadovnjaki s starimi sortami jablan. Poleg tega je bil Kozjanski park v Podsredi leta 2021 prejemnik svetovne mednarodne nagrade Meline Mercouri, ki je bila pod okriljem Unesca na področju varstva in upravljanja kulturnih krajin prvič podeljena Sloveniji. Zavod je v letu 2022 organiziral tudi številne delavnice v okviru projektov, in sicer za PRONACUL »Ohranjanje in valorizacija naravne ter kulturne dediščine pri razvoju trajnostnega turizma v zavarovanih območjih«, »Sistem upravljanja z naravno in kulturno dediščino v turistično atraktivnih zavarovanih območjih ter mreža deležnikov«, za LAS ISTRE za tržnico DRIVE IN LORETO »spletno nakupovanje«, »foto in video«, »družbena omrežja in komunikacijske aplikacije«, »spletni marketing« ter predavanja »pridelava in predelava kakijev ob Dnevu kakijev.

Zavod je izvajal strokovno vodene ogledne na območju parka, skladno z omejitvami in ukrepi za zaježitev epidemije, ki so še veljali v prvi polovici leta. V letu 2022 se je vodenih ogledov udeležilo rekordnih 4.042 obiskovalcev iz osnovnih in srednjih šol, ki so bili pogosteje organizirani v več manjših skupin z več vodniki, zaradi upoštevanja pravil preprečevanja širjenja okužb v šolskem sistemu. Za šoloobvezne otroke se je s [Skupnostjo Naravnih parkov Slovenije tudi v šolskem letu 2022/2023 pripravilo kviz za šole na temo »Pernati svet ptic«](#).

Ob [Dnevu sajenja medovitih rastlin so bile realizirane delavnice, posvečene divjim opravevalcem](#), kjer se je s šolarji iz dveh lokalnih osnovnih šol izdelovalo čmrljake, domove za čebele samotarke in sejalo medovite rastline. V sklopu svetovnega dneva oceanov v mesecu juniju se je preko projekta AMARE PLUS izvedla izobraževalna ekskurzija z motorno ladjo Subaquatic, s katere si je

mogoče ogledati podvodni svet in školjčičišča ter istočasno uživati v panoramski vožnji in doživeti park iz morja. Ekскурzije so se udeležili učenci dveh lokalnih strunjanskih šol. Poleg tega je bil organiziral naravoslovni dan za učence OŠ Lucija, skupaj z delavnico na morskem obrežju. Izdelana in distribuirana je bila informativna brošura [»Krajinski park Strunjan – Morsko zavarovano območje«](#) o njegovem pomenu, rezultatih projekta MPA NETWORKS s predstavitvijo ukrepov, ki se na območju parka izvajajo za varstvo morskih in obalnih ekosistemov ter izdelan promocijski video o pomenu dela upravljavca parka z naslovom [»Varstvo morja je odgovornost vseh«](#).

Za ozaveščanje splošne javnosti je bila zvedena več tednov trajajoča [informativna kampanja o desetletju oceanov](#) z objavo številnih člankov po spletnih kanalih in socialnih omrežjih, prirejenih po pripravljenem kreativnem [informativnem materialu Združenih narodov](#). Poleg tega je bil predstavnik zavoda vabljen na [okroglo mizo »Dobro za morje, dobro zame«](#) na temo trajnostnega ribištva in biodiverzitete, kjer je s predstavniki drugih organizacij govoril o dobrih praksah in idejah povezovanja ribištva in varovanja morja. Cilji projekta je dolgoročno ozaveščanje javnosti o kakovosti morske hrane lokalnega izvora in pomembnosti spodbujanja lokalnih ribičev.

- *vzdrževanje infrastrukture za obiskovalce s predstavitvijo parka: Center za obiskovalce in učna pot*

Center za obiskovalce se je lani opremil preko projekta PRONACUL, dobavljeni so bili stoli za obiskovalce in nov zaslon v razstavnem prostoru za predvajanje filma o parku. Vzdrževalna dela v upravni stavbi so se nanašala na zamenjavo strojnih komponent v kotlovnici in na toplotni črpalki, ki jo je odobrila zavarovalnica zaradi škode nastale ob poplavi leta 2019 in popravilo fekalne črpalke zaradi okvare senzorja. Uredilo se je tudi investicijsko sanacijo učne poti z utrjevanjem poškodovane trase z naravnimi in avtohotnimi materiali ter odvodnjavanjem meteorne vode na šestih najbolj problematičnih lokacijah na robu klifa.

- *sodelovanje z ZRSVN in drugimi strokovnimi, znanstvenimi in raziskovalnimi ter nevladnimi organizacijami (Morigenos) s področja varstva narave, kulturne dediščine, trajnostnega razvoja ter upravnih zadev*

Izvedena je bila delavnica upravljanja morskih zavarovanih območij za doseganje ciljev učinkovitega varovanja sredozemskega morja po letu 2020 v Krajinskem parku Strunjan, ki je združila državne in lokalne predstavnike različnih sektorjev pomorstva, turizma, prostorskega načrtovanja, ribištva, izobraževanja, ki so posredno ali neposredno povezani s parkom.

Realizirano je bilo sodelovanje z ZRSVN glede priprave mnenj in soglasij, ki so obravnavali ureditev odvodnjavanja meteorne vode s ceste na južnem delu solin, ureditev priključkov in dodatnih parkirnih mest pri cerkvi ter delovanje začasnega gostinskega objekta v ribiškem pristanišču.

V okviru projekta AMAre PLUS se je vključilo prostorske podatke območja v [spletni geoportal](#), ki omogoča usklajeno zbiranje in prikazovanje podatkov številnih MZO v Sredozemlju. V okviru projekta se je vzpostavil monitoring velikega leščurja (*Pinna nobilis*) in spletno bazo obogatilo s podatki popisa leščurja iz leta 2022, ki se je izvedel na območju parka v sodelovanju s potapljaškim društvom.

V letu 2022 se je sodelovalo z DOPPS v popisu vranjekov (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) na prenočiščih in pri postavitvi gnezdilnic za velikega skovika (*Otus scops*) v parku. Zavod je v letu 2022 sodeloval tudi z Univerzo na Primorskem (Fakulteto za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije – FAMNIT) s posredovanjem podatkov in pri pripravi znanstvenega članka o invazivnih tujerodnih vrstah v parku »[Diversity and typology of land-use explain the occurrence of alien plants in a protected area](#)« ter oddelkom za geologijo Naravoslovnotehniške fakultete v Ljubljani, ki od leta 2020 vodi raziskovalni projekt »Erozijski procesi na obalnih flišnih klifih z oceno tveganja«.

Javni zavod sodeluje s Potapljaškim društvom Oceandiving iz Kopra pri izvajanju organiziranih potopov na podvodni učni poti v parku, predstavitvi morskega dela parka v okviru programov za otroke in pri usposabljanju članov društva in ljubiteljev podvodnega sveta za izvajanje podvodnih popisov zaščitene živalskih in rastlinskih vrst. Oba zasledujeta skupni interes, in sicer obiskovalcem parka nuditi možnosti za doživljanje narave in sprostitvev v naravnih danosti morskega zavarovanega območja, kot tudi vzdrževanje programov za kakovostno obveščanje in izobraževanje. V letu 2022 je sodelovanje obseglo organizacijo [prve podvodne čistilne akcije v parku](#) in [popis velikega leščurja \(*Pinna nobilis*\)](#). Pred tem je zavod izvedel usposabljanje izvajanja popisa za člane društva, saj so bile populacije leščurja v zadnjih letih podvržene masovnim poginom.

- *sodelovanje z obema krajevnima skupnostima*

Realizirano je bilo sodelovanje z obema krajevnima skupnostma, ki je slonilo na urejanju obiska z informatorji v poletnih mesecih in reševanju nelegalnih odlagališč ter postavitvijo obeležja sv. Nikolaja (zavetnika ribičev) v ribiškem pristanišču skladno z grafično podobo učne poti. Sodelovanje je potekalo tudi na rednih koordinacijskih sestankih glede lova divjadi in nutrij znotraj parka. S KS Jagodje Dobrava je v izvajanju skupen projekt LAS ISTRE glede vzpostavitve tržnice DRIVE IN Loreto.

- *sodelovanje z naravnimi parki in drugimi zavarovanimi območji v Sloveniji*

Zavod je v letu 2022 sodeloval pri aktivnostih Skupnosti naravnih parkov Slovenije, ki obsegajo področje nadzora, skupne kmetijske politike, promocije, sodelovanja na sejnih, kviza za šole ter delovno skupino za »Spremljanje stanja narave (naravnih vrednot, ogroženih, redkih in zavarovanih vrst živih organizmov) in zbiranje in urejanje bioloških podatkov«. Kot vsako leto je sodeloval na [Tednu slovenskih naravnih parkov](#). Udeležil se je srečanja zaposlenih v parkih, ki se je v letu 2022 izvedlo v KP Tivoli Rožnik in Šišenski hrib. S Krajinskim parkom Debeli rtič se je sodelovalo pri izvedbi popisa vranjekov na prenočiščih in pri pripravi skupnih aktivnostih v okviru projekta POSEIDONE.

- *sodelovanje s pristojnimi inšpekcijskimi službami*

V letu 2022 se je nadaljevalo uspešno sodelovanje z obema občinskima redarskima službama, s katerimi se je za učinkovitejši nadzor na terenu dogovorilo in razdelilo območja izvajanja nadzora nad kršitvami parkiranja. V poletni sezoni je potekalo obveščanje med zavodom in Upravo RS za pomorstvo o kršitvah varstvenih režimov na morju, predvsem zaradi sidranja v osrednjem delu NR Strunjan. Medsebojno obveščanje med službama je potekalo tudi zaradi nasedlih ali potopljenih plovil in s sidrišča odtrganih ali nasedlih plovk, ki označujejo mejo ZO na morju. Zavod je podal prijavo o nedovoljenih posegih in črnih odlagališčih kosovnih odpadkov za več parcel kmetijskih

zemljišč v parku na Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo in na osnovi katerega je bilo stanje do konca leta sanirano. Skupaj s Policijsko postajo Piran se je opravilo pregled pristojnosti na območju in sprejelo dogovor glede koordinacije skupnih akcij na terenu v letu 2023. Ribiškega inšpektorja se je obveščalo glede terminov dovoljenega izvajanja ribolova na območju NR Strunjan, izvajanja Dogovora o ribištvu in posredovalo seznam ribičev, ki imajo dovoljenje za izvajanje gospodarskega ribolova na območju NR Strunjan ter skupaj obravnavalo eno prijavo krivolova znotraj osrednjega območja NR Strunjana.

- *mednarodno sodelovanje*

Javni zavod je sodeloval z evropskimi naravnimi parki in drugimi sorodnimi inštitucijami, ki so vzpostavljena preko INTERREG projektov. V letu 2022 se je udeležil [mednarodne delavnice MZO Sredozemlja v organizaciji MedPAN in na temo učinkovitosti upravljanja](#), kjer je skupaj s predstavnikom KP Debeli rtič predstavil primer dobre prakse z naslovom »Direct peer-to-peer support from Strunjan MPA to boost effective management in the newly established MPA of Debeli rtič in Slovenia«. V okviru mreže MedPAN je sodeloval tudi v mednarodnih tematskih skupinah za ribištvo in mobilne vrste. V okviru projekta MPA NETWORKS je sodeloval na [sestankih in delavnicah za prehod iz jadranske mreže upravljavcev morskih zavarovanih območij \(ADRIA PAN\) v ADRIAN PAN mrežo](#), ki bi združevala tako upravljavce MZO jadranskega in ionskega morja ter s prezentacijo rezultatov pilotnih akcij parka na zaključnem dogodku projekta v okviru okrogle mize z naslovom [»Mobilne vrste in podnebne spremembe, ko izzivi presegajo MZO«](#).

Konec meseca maja se je v monaškem Oceanografskem muzeju v prisotnosti monaškega princa Alberta II. prvič uradno obeležil 15. april, mednarodni dan zavarovanih območij sredozemskega pomena »SPAMI Day« (Specially Protected Areas of Mediterranean Importance). Seznam sredozemsko pomembnih zavarovanih območij »SPAMI List« je bil vzpostavljen leta 2001 v okviru Barcelonske konvencije oziroma njenega protokola o posebej zavarovanih območjih in biotski raznovrstnosti v Sredozemlju (SPA/BD Protocol). Do tega trenutka je na seznam vpisanih 39 zavarovanih območij iz 11 sredozemskih držav. Gre za pretežno morska zavarovana območja, ki zaradi svojih naravnih in/ali kulturnih danosti ter znanstvenega in/ali izobraževalnega pomena presegajo nacionalni pomen in so dober primer ohranjanja morskih in obrežnih ekosistemov. Krajinski park Strunjan je bil uvrščen na seznam leta 2019 z odločitvijo držav podpisnic na njihovem 20. rednem srečanju, pri čemer je na omenjenem dogodku prejel [Potrdilo o uvrstitvi na seznam sredozemsko pomembnih območij \(SPAMI Certificate\)](#).

Predstavniki zavoda je vabljen k sodelovanju [na spletnem dogodku “Mediterranean Wetlands and MPAs Governance experiences from TUNE UP and the MBPC – capitalizing best practices and building a stronger network”](#). Pripravil je predstavitev celotnega projekta MPA NETWORKS ter aktivnosti vseh vpletenih partnerjev iz 7 sredozemskih držav, s poudarkom na strategijah za programe in dogodke, pri katerih so sodelovali ključni mednarodni partnerji, kot so MedPAN, SPA/RAC, WWF in IUCN, dolgoročnem razvoju tematskih delovnih skupin in operativnih programih usposabljanja ter ustanovitvi centrov za usposabljanje, organizaciji Foruma MZO v Monaku, na katerem se je zaključil proces priprave smernic za MZO v Sredozemlju, ki bodo omogočale dosegati cilje zavarovanja 30% Sredozemskega morja do leta 2030, skladno z mednarodnimi obveznostmi.

- *izvajanje projektov: MPA NETWORKS, AMARE PLUS, PRONACUL, INHERIT, LAS ISTRE*

Z junijem sta bila uspešno zaključena MPA NETWORKS in AMARE PLUS, projekt PRONACUL je bil v zaključni fazi, na novo pa je bil pridobljen projekt iz programa LAS ISTRE. Skupaj z mednarodnimi partnerji se je pripravilo dve projektni prijavi: projekt POSEIDONE na program Interreg Slovenija – Italija ter projekt PARCSMED na program Interreg Mediteran. Več v poglavju 4.

2.2 OPIS TRENTA ZA POSAMEZNE RASTLINSKE ALI ŽIVALSKO VRSTE, HABITATNE TIPE¹

Stanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti na območju KPS je v splošnem dobro, vendar obstajajo resni dejavniki ogrožanja vrst in habitatov na območju naravnih rezervatov, za katere so bili že v letu 2022 predvideni ukrepi za njihovo obvladovanje in se nadaljujejo tudi v leto 2023. V letu 2022 se je redno izvajalo monitoringe skladno z Načrtom naravovarstvenega monitoringa 2021-2022 na področju spremljanja ptic (tedenski popis, posebni popis gnezdilk na solinah, popis čebelarjev (*Merops apiaster*) na gnezdišču, posebni popis vranjekov (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), posebni popis črnoglavih galebov (*Ichthyophaga melanocephalus*), popis številčnosti gnezdilk v kulturni krajini), habitatnih tipov (spremljanje velikosti), spremljanje stanja naravnih vrednot, popis izbranih rastlinskih kopenskih vrst. Spremljalo se je stanje invazivnih tujerodnih vrst na območju NR Strunjan Stjuža ter NR Strunjan in učinkovitost izvedenih ukrepov za odstranjevanje in omejevanje širjenja invazivnih tujerodnih vrst, ki so bili izvedeni v letu 2021. V letu 2022 se je nadaljevalo z digitalizacijo podatkov in vnosom le-teh v spletne baze (Invazivke.si in Naravovarstveni atlas).

Pritiski in grožnje

Poletno sezono KPS je leta 2022 zaznamovala manjša obremenitev z obiskom v primerjavi s sezonami v času epidemije. Omejevanje negativnih posledic velikega števila obiskovalcev se je uresničilo s povečanjem naravovarstvenega nadzora ob vikendih in praznikih, z organizacijo

¹ Literatura:

Batelli C., Gregorič N., 2020. First report of an aegagropilous form of *Rytiphlaea tinctoria* from the lagoon of Strunjan (gulf of Trieste, Northern Adriatic). ANNALES: 30, 2020, 1 str. 61-67.
 Batelli C., Catra M., 2021. First report of *Cystoseira aurantia* (Sargassaceae, Fucophyceae) from the lagoon of Strunjan (Gulf of Trieste, Northern Adriatic). ANNALES: 31, 21, 1 str. 139-144.
 Batelli C., Leliaert F., 2021. First report of an aegagropilous form of *Cladophora prolifera* (Cladophorales, Chlorophyta) from the lagoon of Strunjan (Gulf of Trieste, northern Adriatic). Medit. Mar. Sci., 22/3 2021, 496-504.
 Glasnovič P., Cernich S., Peroš J., Tišler M., Fišer Ž. in Surina B. 2022. Diversity and Typology of Land-Use Explain the Occurrence of Alien Plants in a Protected Area. Plants 11(8): 2358.
 Lipej, L. & Mavrič, B. 2022. An unusual record of the sharpnose sevengill shark, *Heptranchias perlo* (Bonnaterre, 1788), in waters of Slovenia (northern Adriatic Sea) (Elasmobranchii, Hexanchiformes, Hexanchidae). Spixiana 45(1): 103-108.
 Semrajc B., 2021: Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst rib - Solinarka (*Aphanius fasciatus*). Poročilo, december 2020. Zavod za ribištvo Slovenije.
 Lipej L., Rogelja M., 2022. Status of the invasive blue crab *Callinectes sapidus* Rathbun, 1896 (Brachyura: Portunidae) in Slovenia. Acta Biologica Slovenica. Vol. 64, str. 2:24-33.
 Mavrič, B., M. Orlando-Bonaca, A. Fortič, J. Francé, P. Mozetič, P. Slavinec, V. Pitacco, D. Trkov, I. Vascotto, L. Zamuda in L. Lipej (2021): Spremljanje vrstne pestrosti in abundance tujerodnih vrst v slovenskem morju. Končno poročilo, junij 2021. Poročila 195. Morska Biološka Postaja, Nacionalni Inštitut za Biologijo, Piran, 83 str.

brezplačnega sezonskega prevoza ter z usmerjanjem prometa s pomočjo informatorjev na terenu čez celo poletno sezono. V letu 2022 se je s postavitvijo dveh števcov obiska začelo s spremljanjem turističnega toka za dve naravni vrednoti (Zaliv svetega Križa (ID 1613) in Bele skale pod Strunjanskim klifom (ID 1612)).

Pomembno grožnjo lagunarnemu okolju Stjuže v NR Strunjan-Stjuža predstavlja marinizacija lagune, ki je posledica prekomernega vdora morske vode v laguno. Problematična je zlasti kotanja, ki se je v zadnjih dvajsetih letih ustvarila v laguni Stjuža zaradi intenzivne erozije, ki v laguni povzroča točkovni prekomerni vdor vode in onemogoča enakomerno kroženje in razporeditev vode v njej. Trenutno stanje povzroča počasno degradacijo ekosistema, poleg tega pa negativno vpliva na ekološko stanje mokrišča z okrnjeno funkcijo ekosistemskih storitev. V letu 2022 se je pripravilo projektno dokumentacijo za obnovo notranjih nasipov z namenom ohranitve HT 1150 in habitata male bele čaplje na osnovi hidrološke analize in strokovnih usmeritev NIB - Morske biološke postaje. V letu 2023 pa je predviden poseg na nasipu med pretočnim kanalom lagune Stjuža in samo laguno v okviru Sklada za podnebne spremembe. S posegom bi se dosegla kvalitetnejša izmenjava vode med posameznimi elementi, kar bo imelo vpliv na boljšo pretočnost celotnega lagunarnega sistema. V letu 2022 je JZKPS nadvišal še preostali del obalnega nasipa med laguno Stjužo in solinami ter vgradil del novega kanala za dotok morske vode, ki bo služil za pridelavo soli. Sodelovalo se je pri pripravi mnenj za saniranje jarka za odvodnjavanje meteornih vod na južni strani solin, ki se v letu 2022 ni še realiziralo.

Opis trendov

- *Natura 2000 habitatni tipi*

Lagunarno okolje Stjuže v NR Strunjan-Stjuža je podvrženo marinizaciji in pogostim in dolgim okopnitvam, ki so neugodne za lagunsko biodiverzitetu. Problematična je zlasti kotanja, ki se je v zadnjih dvajsetih letih ustvarila v laguni Stjuža zaradi intenzivne erozije, ki v laguni povzroča točkovni prekomerni vdor vode in onemogoča enakomerno kroženje in razporeditev vode v njej. Trenutno stanje povzroča degradacijo ekosistema, poleg tega pa negativno vpliva na ekološko stanje mokrišča z okrnjeno funkcijo ekosistemskih storitev.

Stanje habitatnega tipa HT 1170 (morski greben) pred rtom Ronek je bilo ocenjeno kot neugodno (Lipej 2021, osebno). Slabo stanje morskega grebena pred rtom Ronek gre pripisati vse višjim temperaturam morja in fizične poškodbe, ki jih povzroča sidranje na biogeni formaciji. Slabo stanje morskega grebena narekuje potrebo po čimprejšnjem učinkovitem ukrepanju. Za izboljšanje stanja in ohranjanje morskega grebena pred rtom Ronek je nujen ukrep uvedba prepovedi sidranja na območju morskega grebena. Na usklajevalnih sestankih s ključnimi deležniki (MBP, ZRSVN, Zavod za ribištvo Slovenije) je bila kot najbolj primerna rešitev za zagotavljanje dolgoročnega varstva habitatov in vrst na Natura 2000 območju Med Izolo in Strunjan in Med Strunjanom in Fieso predlagana širitev mej KPS na morju. Povečanje zavarovanega območja in učinkovitejše zmanjševanje nekaterih negativnih vplivov, bi zelo verjetno imelo pozitiven vpliv tudi na lokalno populacijo velike pliskavke in bi lahko imelo pozitivne učinke tudi na glavato kareto, saj bi v tem primeru zajelo večji delež populacije. Na podlagi participatornih aktivnosti s ključnimi deležniki se je v letu 2021 pripravil Predlog širitve meje KPS na morju, ki vključuje tudi predlog nove conacije celotnega morskega dela parka, v letu 2022 pa je bil prvič javno predstavljen pomembnejšim deležnikom parka.

V letu 2022 se je delež HT 1420, 1420x in 1420x1140 (Sredozemski sestoji slanuš trajnic na muljastih polsuhih tleh) v solinah znatno zmanjšal zaradi obnove notranjih nasipov v območju izporenja (skupna dolžina obnovljenih nasipov 1972m). Obnova nasipov je obsegala poglobljanje robov solinarskih bazenov in nalaganje blata na obstoječe nasipe, ki jih je pokrivala halofitna vegetacija. Pričakuje se, da se bodo omenjeni HT po naravni poti v nekaj letih ponovno vzpostavili. Mulj, ki je bil izkopan v letu 2021 pri obnovi nasipov se je naložil ob robu solinarskega bazena D1 (1. izporenje) in na jeziku ob ribiških hiškah v pretočni laguni. S tem se je ustvarilo nove poloje za vzpostavitev HT 1140. Nov poloj v solinarskem bazenu se je v letu 2022 že začel zaraščati s halofitno vegetacijo, medtem ko je vzpostavitev vegetacije na jeziku v pretočni laguni težavna zaradi močnega plimovanja in tokov, ki ne omogočata zaraščanje.

V letu 2022 je bila pokrovnost HT 1140 znatno manjša kot v preteklih letih (0,5 ha). Vrsta je pokrivala majhno površino tudi v letu 2018 (1 ha). Slabemu letu 2018 sta nato sledili dve sezoni dobrega uspevanja osočnika. Majhna pokrovnost vrste v letu 2022 zato ni zaskrbljujoča, saj ima vsaka viabilna populacija enoletnic največje število osebkov shranjenih v obliki zalog semen v prsti. Kalitev semen je odvisna od različnih okoljskih dejavnikov, poleg tega semena enoletnic nikdar ne kalijo vsa naenkrat.

- *Natura 2000 vrste*

Vzorčenja solinarke (*Aphanius fasciatus*) iz leta 2020 na območju Solin in lagune Stjuže so pokazala, da je populacija solinarke znotraj območja Natura 2000 Strunjanske soline s Stjužo v dobrem stanju. Prisotnost solinarke je bila potrjena na vseh vzorčnih mestih. Ocene številčnosti na vzorčnih mestih znotraj območja so se največkrat uvrščale v razred med 51 in 100 osebkov/10 m². Številčnost je v primerjavi s predhodnimi monitoringi nekoliko višja, vendar pa je bilo vzorčenih manj vzorčnih mest. V obdobju med leti 2014 in 2020 se je na območju ugotovila prisotnost tako najmlajših osebkov (starostna skupina 0+), kot tudi osebkov, starejših od enega leta. Prisotnost najmlajših osebkov potrjuje uspešno drst znotraj območja (Semrajc, 2021).

Populacija male bele čaplje (*Egratta garzetta*) v obdobju selitve (1. 7. 2022 - 30. 11. 2022) na Natura 2000 območju Strunjan je v letu 2022 štela med 1 in 32 osebkov (prešteti na tedenskih monitoringih). Povprečno število osebkov o obdobju selitve prešteti v tedenskih monitoringih je v letu 2022 štelo 11 osebkov.

Populacija kričave čigre (*Thalasseus sandvicensis*) v obdobju prezimovanja (1. 10. 2021 – 28. 2. 2022) na Natura 2000 območju Strunjan je v letih 2021-2022 štela med 0 in 15 osebkov (prešteti na tedenskih monitoringih). Povprečno število osebkov o obdobju prezimovanja prešteti v tedenskih monitoringih je v letih 2021-2022 štelo 4 osebkov.

Populacija vranjekov (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) v obdobju prezimovanja (1. 10. 2021 – 28. 2. 2022) na Natura 2000 območju Strunjan je v letih 2021-2022 štela med 1 in 68 osebkov (prešteti na tedenskih monitoringih). Povprečno število osebkov o obdobju prezimovanja prešteti v tedenskih monitoringih je v letih 2021-2022 štelo 18 osebkov.

Velikost populacije črnoglavega galeba (*Ichthyætus melanocephalus*) v obdobju selitve (1. 7. 2022 – 30. 9. 2022) na Natura 2000 območju Strunjan je v letu 2022 štela med 230 in 270 osebkov (prešteti na posebnih popisih črnoglavega galeba).

Velikost populacije vranjeka (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) v obdobju selitve (1. 7. 2022 – 30. 9. 2022) na Natura 2000 območju Strunjan je v letu 2022 štela med 312 in 317 osebkov (preštetih na posebnih popisih vranjeka).

- *Ostale vrste in habitatni tipi*

V zadnjih letih so se vrstila nova odkritja na področju pojavljanja posebnih oblik makroalg v laguni Stjuža. Odkritja so bila objavljena v treh znanstvenih člankih in eni poljudni publikaciji. Mehko dno lagune je za razvoj pritrjene makroalgalne vegetacije očitno neugodno, zato se različne vrste alg pojavljajo tudi v ne-pritrjeni obliki. Prva pojavljanja alg v kroglasti obliki so bila na tem območju odkrita že v sedemdesetih letih. Novejša opažanja so si sledila od leta 2017 dalje in so vključevala odkritje treh vrst alg v nepritrjeni obliki. Leta 2017 je bil v laguni Stjuža zabeležen primer prvega pojavljanja kroglične oblike rdeče alge *Rytiphlaea tinctoria*, kar je prvi podatek o prisotnosti kroglične oblike te alge v celotnem Jadranskem morju. Vrsta se je spomladi 2019 pojavljala z visoko gostoto, predvsem vzdolž robov lagune na severnem, jugozahodnem in zahodnem delu lagune (Batelli in Gregorič 2020) in se na območju še vedno pojavlja. Kot epifit na tej algi je bila odkrita rjava alga iz rodu cistozir (*Cystoseira foeniculacea* f. *tenuiramosa*). V letu 2019 je bilo v laguni Stjuža odkrito pojavljanje rjave alge *Cystoseira aurantia*, ki predstavlja prvi zapis o tej vrsti v obalnem morju Slovenije. Vrsta se v laguni pojavlja v prosto plavajoči obliki, kar dodatno potrjuje hipotezo, da je mehko dno lagune očitno neugodno za razvoj pritrjene makroalgalne vegetacije (Batelli in Catra 2021). V istem letu je prišlo še do odkritja pojavljanja kroglične oblike zelene alge *Cladophora prolifera* v laguni Stjuža. Strunjanska laguna Stjuža predstavlja edino znano lokaliteto, kjer se taka oblika zelene alge *Cladophora prolifera* množično pojavlja v Sredozemlju, mogoče celo na svetu (Batelli in Leliaert 2021). Vse omenjene oblike alg so redke in nenavadne. Predvideva se, da kroglaste oblike alg v strunjanski Stjuži nastajajo kot posledica površinskih in pridnenih vodnih tokov, ki jih povzročajo vetrovi, širok razpon plimovanja, ki ustvari plinske tokove, plitve vode v laguni in mehke podlage (Batelli in Gregorič, 2020; Batelli in Catra, 2021; Batelli in Leliaert 2021). Predlagano je bilo, da se z območjem upravlja tudi z ozirom na prisotnost omenjenih alg, ki predstavljajo redkost ne samo na državnem ampak celo na Sredozemskem nivoju.

V letu 2022 je bilo ponovno potrjeno gnezdenje beločelega deževnika (*Charadrius alexandrinus*) na območju Strunjanskih solin. V letu 2022 so bila najdena 4 gnezda od katerih 3 so bila locirana na vrhu obnovljenih nasipov izparnja. V tem letu je bila uspešnost gnezdenja te vrste večja kot v preteklem, saj sta se speljali vsaj dve legli. Večji uspeh v gnezditvi gre verjetno pripisati dejstvu, da so bila v letu 2022 gnezda locirana na vrhu obnovljenih nasipov, ki jih voda ni poplavela. V letu 2022 je bilo najdenih 13 gnezd polojnikov (*Himantopus himantopus*) s tem, da je bilo največje število sočasno opaženih družin s speljanimi mladiči 4. Vsa gnezda so se nahajala na starih delih nasipov izparenja in kristalizacije ali pa v solinarskih bazenih na manjših otočkih, ki so jih preraščale slanuše. Na območju Stjuže je neuspešno gnezdil en par laboda grbca (*Cygnus olor*). Na hotelskem kompleksu Krke je gnezdeča populacija mestnih lastovk (*Delicon urbica*) v letu 2022 štela približno 70 parov. V kulturni krajini strunjanskega polotoka je bilo eno izmed dveh znanih gnezdišč čebelarja (*Merops apiaster*) nezasedeno, v drugem je pa bilo opaženo le eno aktivno gnezdo.

- *Invazivne tujerodne vrste rastlin*

V letu 2022 se je nadaljevalo z odstranjevanjem naslednjih vrst: veliki pajesen (*Ailanthus altissima*), zlati bambus (*Phyllostachys aurea*), navadna robinija (*Robinia pseudoacacia*), topinambur (*Helianthus tuberosus*), verlotov pelin (*Artemisia verlotiorum*), luskasta nebina (*Aster squamatus*), navadna kanela (*Arundo donax*), bleščeča kalina (*Ligustrum lucidum*), navadna papirjevka (*Broussonetia papyrifera*) in pavlovnija (*Paulownia tomentosa*). Spremljalo se je tudi stanje in učinkovitost odstranjevanja, ki se je izvedlo leta 2021. Odstranitev navadne amorfe (*Amorpha fruticosa*) in kudzu (*Pueraria montana*) je bila uspešna, saj v letu 2022 teh vrst nismo več zaznali na območjih, ki so bile predmet odstranjevanja. Ukrepi odstranjevanja in preprečevanja širjenja za posamezne vrste so se izvajali glede na stopnjo invazivnosti znotraj območja KPS. Najbolj invazivni vrsti v parku sta veliki pajesen in zlati bambus, za odstranjevanje katerih je bila izbrana metoda, ki temelji na odstranjevanju z dolgoročnim ciljem postopne oslabitve rastlin brez večjih mehanskih posegov (npr. strojno izkopavanje) in spodbujanje ostale okoliške domorodne vegetacije. Za doseganje uspeha odstranjevanja teh dveh vrst je tako potrebno ukrepe izvajati več zaporednih let. V letu 2022 se je tako nadaljevalo z odstranjevanjem nadzemnih poganjkov teh dveh vrst na rastiščih v NR Strunjan in NR Strunjan Stjuža. Nadaljevalo se je tudi z odstranjevanjem nadzemnih delov ostalih tujerodnih vrst na območju NR Strunjan Stjuža, pri katerih prav tako metoda obvladovanja temelji na odstranjevanju z dolgoročnim ciljem postopne oslabitve rastlin z redno košnjo in spodbujanje ostale okoliške domorodne vegetacije s ciljem zasenčenja tujerodnih vrst. S ciljem zasenčenja tujerodnih vrst se je avtohtono grmovno vegetacijo vzdrževalo z obrezovanjem in dodatno zasaditvijo, kjer je bilo to potrebno. Poskus vzpostavitve manjše površine pestrih travišč z vnosom semen polsuhih oligotrofnih travišč je bil neuspešen, saj je območje skoraj v celoti prerasel verlotov pelin. Odstranjevanje luskaste nebine je bilo ocenjeno kot učinkovito, saj se je ta v letu 2022 pojavljala v bistveno manjšem številu kot leto prej. Tudi pri tej vrsti se je v letu 2022 nadaljevalo odstranjevanje v obdobju pred semenitvijo rastlin. Za uspešno preprečevanje ponovne razrasti ITV bodo še naprej potrebna ponavljajoča se odstranjevanja in redno spremljanje stanja. V letu 2022 je izšel strokovni članek na temo raznolikosti pojavljanja invazivnih tujerodnih vrst v KPS glede na različne rabe tal, v katerem se ugotavlja odvisnost pestrosti invazivnih tujerodnih rastlin glede na različno rabo tal. Rezultati raziskave so pokazali, da na območjih kjer je raznolikost rabe tal večja, se pojavlja tudi večje število tujerodnih vrst. Najpomembnejši dejavnik za uspevanje ITV so kmetijske dejavnosti, ki znotraj parka predstavljajo površine nasadov oljčnikov in njiv. Področja parka z najmanj prisotnimi ITV rastlin so preostale zaplate avtohtonega gozda submediteranske vegetacije na klifu in območja ob naravnem morskem obrežju (Glasnovič in sod. 2022).

Raziskave vrstne pestrosti in abundance tujerodnih vrst v slovenskem morju, katerih rezultati so povzeti v poročilu: Spremljanje vrstne pestrosti in abundance tujerodnih vrst v slovenskem morju (Mavrič in sod. 2021) so obravnavale tudi gojitveno območje Strunjan in Laguno Stjuža, pretočno laguno ter izlivni del Roje. V akvatoriju gojitvenega območja Strunjan, kjer so postavljeni nizi plavajočih gojišč užitnih klapavic (*Mytilus galloprovincialis*), je bilo v obdobju 2020-2021 ugotovljenih 8 tujerodnih vrst, skupno s prejšnjimi obdobji vzorčenja pa 13. Število novih tujerodnih vrst se je zvišalo za 2 vrsti. Nekatere vrste iz vzorčevalnega obdobja 2018-2019 niso bile v obdobju 2020-2021 potrjene, kot na primer kolonijski plaščar *Clavellina oblonga*, ki lahko povzroča obraščanje gojenih organizmov in manjši pridelek. V Laguni Stjuža in pretočni laguni je bilo v obdobju 2020-2021 ugotovljenih 10 tujerodnih vrst, s predhodnimi vzorčenji skupno 16. Večina vrst je bila najdena kot epibiontov na obrasti v ribiškem pristanišču in privezih, kjer se na

vrveh pojavljata vrsti mahovnjakov *Amathia verticillata* in *Bugula neritina* (Mavrič in sod. 2021). V plitvem morju v Strunjanskem zalivu je bil 16. 10. 2019 najden en primer ek modre rakovice *Callinectes sapidus*, ki velja za eno izmed najbolj invazivnih vrst rakovic. To vrsto so do danes potrdili v 19 od 23 državah v Sredozemlju in je bila prvič v slovenskem morju najdena marca 2019, potem pa je bila zabeležena še v šestih primerih v letih 2019, 2020 in 2021 (Lipej in Rogelja, 2022).

- *Ribištvo*

Poročilo o izvajanju Dogovora o načinu izvajanja gospodarskega ribolova na območju Naravnega rezervata Strunjan in o sodelovanju gospodarskih ribičev z upravljavcem Krajinskega parka Strunjan predstavlja rezultate ulova štirih ribolovnih sezon od leta 2020 do leta 2022. JZKPS je v letu 2020 sklenil Dogovor o načinu izvajanja gospodarskega ribolova na območju Naravnega rezervata Strunjan z osmimi ribiči. Preko novega javnega poziva se je v letu 2022 v Dogovor vključilo še enega ribiča, v istem letu pa je zavod prekinil Dogovor z enim izmed ribičev, zaradi kršenja veljavnih pravil. Ob koncu leta 2022 je tako število ribičev podpisnikov Dogovora štel 8 ribičev. V obdobju 2020 – 2022 je bilo aktivnih ribičev, ki so izvajali ribolov na območju med 2 in 4. Največ obrazcev o ulovu je bilo izpolnjenih v pomladanski sezoni leta 2021 (105 obrazcev). Po teži na ribolovno sezono se je ulov gibal med 343,5 kg in 680,6 kg. Največji ulov tako po teži kot po številčnosti ulovljenih osebkov je bil zabeležen jeseni 2021 kljub temu, da je bilo v tej sezoni ribolovnih izhodov najmanj. Povprečni ulov na ribolovni izhod je v obravnavanem obdobju nihal med 3,3kg in 12,6kg na ribolovni izhod. Skupaj je bilo prisotnih 35 vrst oz. taksonov, 20 v jeseni 2020, 19 v pomladi 2021, 20 v jeseni 2021 in 24 v pomladi 2022. Najpogosteje zabeležena posebnost med izvajanjem ribolova je bila namnožitev rebrač. Decembra 2021 je ribič podpisnik Dogovora obvestil upravljavca o najdbi nenavadnega morskega psa, ki je bil ulovljen 0,5 NM od Strunjan. Morskega psa so biologi iz Morske biološke postaje določili kot *Heptanchias perlo* in predstavlja prvo najdbo te vrste za Slovensko morje. Gre za sicer zelo redko vrsto morskega psa, ki je bila v Jadranskem morju nazadnje opažena pred sedemdesetimi leti (Lipej in Mavrič, 2022).

- *Naravne vrednote*

Naravne vrednote na Strunjanskem klifu oz. območje celotnega NR Strunjan je bilo v manjši meri podvrženo eroziji, ki se kot naravni proces odvija na strmih pobočjih klifa skupaj z morsko abrazijo. Proces ne ogrožata naravnih vrednot znotraj NR Strunjan, so pa zato venomer izpostavljena spreminjanju. Problematična erozija je posledica neurejenega odvodnjavanja na posameznih segmentih klifa, predvsem na dostopni poti v Zaliv sv. Križa. Druga vrsta erozije je antropogenega izvora, ko obiskovalci hodijo izven označenih poti in tako nastajajo nove poti na neprimernih terenih, ki povzročajo njihovo širjenje, polzenje zemljine in krušenje. Posledice množičnega obiska v poletnih mesecih se vzdolž obale NR Strunjan odražajo zlasti v obliki nedovoljenih posegov, ki vključujejo kamnite zložbe večjih ali manjših dimenzij (stolpci, ležišča, separeji), kurišča in grafite. Taki nedovoljeni posegi so najbolj pogosti zlasti na območju naravne vrednote Zaliv sv. Križa in rta Strunjan, kjer so posledice množičnega obiska največji dejavniki ogrožanja teh naravnih vrednot. Za območje Zaliva sv. Križa se v poletnih mesecih pojavljajo tudi drugi nedovoljeni posegi, ki vključujejo plovbo na motorni pogon in sidranje plovil. V skladu z varstvenimi cilji parka je zavod v zadnjih desetih letih na obravnavanem območju vlagal v učno pot na vrhu klifa in v uradne dostopne poti do morskega obrežja, v varovalne ograje, odstranjevanje tujerodnih invazivnih vrst in organizirano pobiranje smeti skozi celo leto preko delavca zaposlenega iz programa javnih del. Naloga zavoda je usmerjanje obiskovalcev na 3 uradne dostopne poti iz vrha klifa do morskega obrežja ter jih vzdrževati in obnavljati na način, da bodo

za obiskovalce varne. V okviru projektov INHERIT in CEETO je zavod že saniral eno izmed treh uradnih dostopnih poti (od Belvederja do NV Bele skale). Pot, ki vodi s klifa v Zaliv sv. Križa pa je ena najbolj obiskanih poti v parku, ki je predvsem zaradi zagotavljanja varnosti obiskovalcev in zaščite naravne vrednote, potrebna celovite prenove z ureditvijo odvodnjavanja in varovanja. Zaradi vseh omenjenih pritiskov je upravljanje omenjenega območja zelo zahtevno, kar za lastnike parcel, ki so v zasebni lasti, predstavlja vse večje breme in ustvarja konflikte z rabo zemljišč.

Na spomeniku oblikovane narave - pinijev drevored je bilo v letu 2022 opravljeno redno vzdrževanje z obrezovanjem posušenih vej. V letu 2022 je CPK d.d., Koper naročil arboristično mnenje za štiri drevorede ob državni cesti v Strunjanu, ki obravnava tudi stanje posameznih dreves na spomeniku oblikovane narave pinijev drevored. Rezultati kažejo na slabo stanje pinijevega drevoreda v katerem so skoraj vse pinije do neke mere poškodovane. Največ dreves je srednje močno poškodovanih, pri 12 drevesih je bila vitalnost dreves ocenjena kot »nezadovoljiva«. Vsa pregledana drevesa imajo suhe veje v krošnjah in poškodbe debel kot posledica nestrokovnega obžaganja. Pri nekaj drevesih se pojavljajo tudi večje poškodbe debla in /ali korenin. Skoraj vse pinije imajo omejeno območje korenin (pokanje in dvig asfalta). Pri številnih drevesih se obcestna ograja obrašča v deblo, nekatera drevesa obrašča bršljan, pri nekaterih pa okoliška vegetacija sega v krošnje. Pri nekaterih drevesih se pojavlja sum vdora slane vode na rastišču. V arborističnem mnenju so podani tudi predlogi za izboljšanje stanja dreves, ki vključujejo dodajanje mikrohranil močno poškodovanim in slabo vitalnim drevesom, arboristično nego, odstranitev tlaka (asfalt) kjer je prisotno dvigovanje asfalta in preplastitev zaradi poškodb. Kjer se obcestna ograja razrašča v deblo, je potrebno odstraniti oz. odmakniti varnostno ograjo. Kjer se vegetacija vrašča v krošnje je potrebno vegetacijo znižati; kjer bršljan obrašča deblo je potrebno bršljan odstraniti. Predlagana je zapolnitev dveh vrzeli, ki se pojavljata v drevoredu s saditvijo nadomestnih dreves (in nega le-teh) in dodajanje trojnih opor pri 3 mladih drevesih. V februarju tega leta je predvidena uradna predstavitev elaborata vsem ključnim deležnikom in priprava načrta ukrepov za vzdrževanje drevoreda ter iskanje pri pristojnih institucijah sredstva za uresničevanje načrtovanih posegov.

Na območju naravne vrednote črničevje (ID 80088) so Terme Krka v letu 2022 zaključile z gradbenimi deli za nadomestno gradnjo hotelskega objekta »rdeče hiše« in ureditvijo okolice objekta v skladu z arborističnimi smernicami. Arboristični pregled za naravno vrednoto črničevje po končani izvedbi gradbenih del, je stanje hrasta ocenil kot dobro, čeprav je hrast v letu 2022 nekoliko zaostajal v razvoju. Podane so bile smernice za vzdrževanje hrasta v bodoče, ki jih je izvajalec zaenkrat upošteval. Rastišče navadne jagodičnice (*Arbutus unedo*) na rtu Ronek - naravna vrednota Strunjan (ID 4808) ogroža zasenčenje zaradi preraščanja ovijalk, ki nekatere primerke jagodičnic že skoraj v celoti prekrivajo. V prihodnje bi bilo smiselno popisati stanje in dejavnike ogroženosti ter pripraviti smernice za dolgoročno ohranjanje jagodičnic na območju parka.

2. 3 IZVAJANJE NARAVOVARSTVENEGA NADZORA V LETU 2022

Nalogi naravovarstveno nadzorne službe sta spremljanje stanja narave v parku ter nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov in prepovedi, ki so določene na območju parka in Natura 2000 območij. Naloge neposrednega nadzora obsegajo: spremljanje stanja, nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov, ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi iz Zakona o ohranjanju narave in njegovi podlagi sprejetih predpisov, upoštevajoč pravila ravnanja in varstvenih režimov, ki so določeni v Uredbi o Krajinskem parku Strunjan. Del nalog sta tudi obveščanje pristojnih inšpekcijskih organov in opozarjanje oseb na varstvene režime zaradi kaznivih ravnanj.

Naravovarstveno nadzorna služba krajinskega parka pri svojih nalogah funkcionalno sodeluje z:

- Medobčinsko upravo Istre (pomoč pri izdajanju glob v poletnih mesecih),
- Policijsko postajo Piran in Izola (predvsem v primeru kaznivih dejanj),
- Upravo RS za pomorstvo in SVOM (pomoč na morju),
- Kmetijsko inšpekcijo (v primeru, da lastniki zemljišč nasprotujejo izreku kazni kršiteljem),
- Gradbeno, okoljsko, kmetijsko, gozdarsko inšpekcijo (na področja, na katerih upravljavec nima pristojnosti).

Krajinski park Strunjan je zaradi obmorske lege še posebej v poletnem času izpostavljen obremenitvi z obiskom. V letu 2022 je bila poletna turistična sezona ponovno primerljiva s časom pred epidemijo. Med epidemijo so od junija do septembra veljale za KPS izredne razmere povezane s prevelikim številom obiskovalcev in mirujočega prometa. Vsi izstopajoči dejavniki ogrožanja naravnih vrednot so antropogenega izvora, in sicer: odmetavanje odpadkov, hrup, hoja izven dovoljenih poti, kurjenje in šotorjenje, krivolov, vnos invazivnih tujerodnih vrst, pri čemer so v letu 2022 najbolj izstopali nedovoljeni posegi na naravnem morskem obrežju pod klifom v obliki skladanja kamnov in gradnje večjih utrjenih struktur. Poleg tega je celotno poletno sezono zaznamovala velika požarna ogroženost v naravnem okolju.

V preteklih dveh letih se je naravovarstveno-nadzorna služba osredotočala na izvrševanje prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju. V letu 2022 je bilo opaziti bistveno izboljšano stanje glede nepravilnosti parkiranja avtomobilov izven za to določenih mest. Na dveh novih lokacijah so se postavile fizične ovire, ki preprečujejo nepravilno parkiranje. Posledično se je zmanjšalo število obhodov na kopnem in okrepilo nadzor na terenu s plovilom ter povečalo naravovarstveni nadzor ob koncih tedna in praznikih. V sodelovanju z občinama se je ponovno organiziralo brezplačni sezonski prevoz obiskovalcev na piranski strani parka ter usmerjanja prometa s pomočjo informatorjev na terenu na piranski in izolski strani parka, ki je trajalo celo poletno sezono.

Skupaj s KS Strunjan se je oddalo prijavo za reševanje in urejanje nedovoljenih posegov na kmetijskih zemljiščih, ki narekujejo inšpekcijsko ukrepanje in na osnovi katerega je bilo stanje sanirano do konca leta. Okrepilo se je sodelovanje z UPRS in SVOM ter ribiško inšpekcijo za izboljšanje zmogljivosti za izvrševanje zakonodaje na morju in morskem obrežju. Zavod je izdal pogoje za pet prijav na snemanje v komercialne namene in nadzoroval njihovo spoštovanje.

V skupni akciji z Direkcijo RS za vode in Upravo RS za pomorstvo je zavod meseca februarja 2022 Naravni rezervat Strunjan očistil nevarnih odpadkov – starih betonskih temeljev z zarjavelim

železjem in s kamnom ter lesom izdelanih zatočišč. Številne kamnite zložbe velikih dimenzij, ki spominjajo na plažne nastanitve z ostanki prenočevanj, odvrženi odpadki, grafiti, ostanki kurišč in drugi nedovoljeni posegi, so vsako leto številnejši in sorazmerni z večanjem števila obiskovalcev na tem priljubljenem območju. Spreminjanje naravnega morskega obrežja je prepovedano skladno z Uredbo o Krajinskem parku Strunjan. Prav tako je na območju naravnega rezervata prepovedno premikanje in skladanje kamnov na morskem obrežju ali kakršno koli trajno poseganje v morsko obrežje in obrežno rastlinje ter ni dovoljeno zadrževanje od sončnega zahoda do sončnega vzhoda. Preko Programa javnih del in Uprave za probacijo se je vsak dan čistilo obalo pod klifom, vsakdo pa lahko postane »posvojitelj obale«, kot so to doslej že storila društva, osnovne šole in posamezniki.

Svetovni dan čiščenja odpadkov »World cleanup day« se je v Krajinskem parku Strunjan prvič obeležilo s čiščenjem odpadkov iz morskega dna v laguni Stjuža in Strunjanskem zalivu. Prostovoljci Potapljaškega društva Oceandiving iz Kopra so zbrali 256 kosov odpadkov, ki so skupaj tehtali 68,5 kilogramov. Po številu so bile najpogostejše plastične vrečke, mrežice za gojenje školjk in različni koščki plastike, po teži pa gume.

Poleg neposrednega nadzora v naravi se je na terenu preverjalo kršitve Dogovora o načinu izvajanja gospodarskega ribolova na območju Naravnega rezervata Strunjan in sodelovalo s podpisniki dogovora, spremljalo ulov in prilov, nadziralo krivolov, ter se skladno z Načrtom upravljanja izvajalo ukrepe PUN in spremljalo stanje biotske raznovrstnosti. Skladno z izvedenim nadzorom spomladanske in jesenske sezone gospodarskega ribolova podpisnikov dogovora so rezultati sledeči: odpoved enega dogovora, zaradi kršitev varstvenih režimov - krivolova in predaja v reševanje ribiški inšpekciji ter odstranitev štirih slepih signalov, ki niso bili v skladu z določili dogovora.

V letu 2022 je en nadzornik opravil strokovni izpit iz upravnega postopka, izvedeno je bilo tudi dodatno usposabljanje treh zaposlenih na tečaju za voditelja čolna. Ena zaposlena oseba je opravila usposabljanje za prostovoljnega naravovarstvenega nadzornika. Nadzorniki z izkaznicami so se udeležili dopolnilnega strokovnega izpopolnjevanja za naravovarstvene nadzornike, ki ga je MOP organiziral v okviru LIFE-IP NATURA.SI na temo Varstveni režimi s področja obiskovanja zavarovanih območij.

Za delo na terenu je v uporabi informacijski sistem za podporo delu prekrškovnih organov s prenosnim terminalom za izdajanje obvestil o prekrških. V letu 2021 se je v celoti uredilo delovanje prekrškovne aplikacije sistema INPORES, ki sedaj omogoča izdajo plačilnih nalogov in odločb, za izdajo katerih so bili usposobljeni vsi zaposleni naravovarstveni nadzorniki. Za opravljanje nadzora na terenu se uporablja električno gorsko kolo, električni skuter in plovilo. V letu 2022 se je po okvari nabavilo nov motor za plovilo in popravilo hidravličnega sistema. Plovilo, ki je v uporabi več kot 10 let in nabavljeno leta 2011 v okviru projekta Climaparks, je dotrajano in se pogosto kviri.

Izdanih je bilo 30 plačilnih nalogov za parkiranje v naravnem okolju. Izdana je bila 1 odločba o prekršku za sidranje v NR Strunjan.

V letu 2022 je bilo izdanih 158 ustnih opozoril. Največje število ustnih opozoril je bilo izdanih zaradi kolesarjenja (40 opozoril). Ustna opozorila so bila izdana tudi za druge kršitve režima:

sidranje v strogem delu NR (17 opozoril), sprehajanje psov brez povodca (32 opozoril), krivolov (9 opozoril), nabiranje rastlin (7 opozoril) skladanje kamenja na obrežju (6 opozoril), snemanje v parku (2 opozorila), supanje v Stjuži (4 opozorila), plutje s kajakom v Stjuži (3 opozorila), hoja izven dovoljenih poti (12 opozoril), prenočevanje v NR Strunjan (7 opozoril), parkiranje v naravnem okolju (19 opozoril).

Izdanih je bilo skupno 6 pisnih opozoril: plutje v osrednjem delu NR Strunjan (1 opozorilo), snemanje neprijavljenega komercialnega videospota na klifu (1 opozorilo), prenočevanje in odlaganje smeti v NR Strunjan (5 opozoril).

Dejavnosti, katerim je naravovarstveno nadzorna služba dala poudarek v letu 2022, so bili:

- Ukrepanje zoper lastnike motornih vozil zaradi vožnje zunaj državnih in lokalnih cest, razen stanovalcev, lastnikov in najemnikov zemljišč, ter za parkiranje zunaj za to določenih mest.
- Pregon nezakonitih parkirišč na kmetijskih zemljiščih s predhodnim dogovorom z lastniki zemljišč, nudenje pomoči pri reševanju težav z izrekanjem sankcij.
- Redno obveščanje mestnih redarjev o nepravilnem parkiranju na cestah, dovoznih poteh in drugih javnih površinah.
- Poostren nadzor s plovilom zavoda na morju.
- Izvajanje terenskih obhodov ob koncih tedna, predvsem za preprečitev šotorjenja in kurjenja znotraj NR Strunjan ter zadrževanja v nasprotju s predpisanimi pogoji za obiskovanje parka in zadrževanje v njem (predvsem kolesarji, ki vozijo zunaj kolesarskih poti, in lastniki psov, ki sprehajajo pse brez povodca po pešpoteh znotraj obeh NR). Navedenim prekrškom se največja pozornost namenja v poletni turistični sezoni. Enako velja tudi v primeru odvzemanja rastlin in živali prostoživečih vrst iz narave, skladanja kamenja na naravnem morskem obrežju ipd.
- Objava člankov, novic.
- Krepitev komunikacije na terenu z deljenjem zgibank in nošenjem uniforme za ozaveščanje o upravljavcu območja.

3 NATURA 2000

Vlada Republike Slovenije je 9. aprila 2015 sprejela Program upravljanja območji Natura 2000 2015-2020. Program določa podrobne varstvene cilje in ukrepe za vsako od 354 območij Natura 2000 v Sloveniji ter nosilce in finančne vire. Določeni so tudi projekti, s katerimi želi Slovenija doseči te cilje in izkoristiti priložnosti območij Natura 2000 za lokalni razvoj, delovna mesta in gospodarsko rast ter za ohranjanje kulturne dediščine. Zaradi zamika pri pripravi in sprejemu novega programa upravljanja, je Vlada sprejela Sklep o podaljšanju uporabe podrobnih varstvenih ciljev in ukrepov za njihovo doseganje, ki so določeni v Operativnem programu – Programu upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020) do sprejema novega programa upravljanja v letu 2022.

V letu 2022 se je izvajalo vseh 28 aktivnosti, ki so v PUN predvidene za JZ KPS in se nanašajo na območje znotraj meja zavarovanega območja. Nekaj ukrepov je bilo v preteklih letih že izvedenih preko realizacije različnih projektov. Tudi v letu 2022 so projektna sredstva odigrala ključno vlogo predvsem pri realizaciji ukrepov vezanih na HT Strunjanskih solin s Stjužo. V letu 2022 se je pripravilo [podrobno poročilo o izvedenih aktivnostih za leto 2021](#). Podrobno poročilo o izvedenih aktivnostih se bo na predpisanem obrazcu za leto 2022 se bo posredovalo v teku leta 2023.

Priprava Programa upravljanja območij Nature 2000 2022–2028 v Sloveniji (PUN 2022–2028) poteka v dveh fazah. Prva faza zajema postavitve dolgoročnih in programskih ciljev ter pripravo predlogov ukrepov, ki izhajajo iz potreb posameznih vrst oziroma habitatnih tipov. Druga faza pa zajema pripravo oziroma uskladitev ukrepov s sektorji, ki bodo te ukrepe izvajali. Pri pripravi novega PUN 2022-2028 je JZKPS tudi v letu 2022 sodeloval s posredovanjem lastnih podatkov popisov kvalifikacijskih vrst ptic za Natura 2000 na območju Strunjana kot podporo pri dopolnitvi referenčnih vrednosti za pripravo novega PUN 2022-2028. Sodelovalo se je v delovnih sestankih, ki so bili organizirani in določilo naloge JZKPS kot odgovornega nosilca za izvajanje varstvenih ukrepov za doseganje ciljev območij Natura 2000.

3.1 UKREPI IZVAJANJA VARSTVA SESTAVIN BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IZVEN ZAVAROVANEGA OBMOČJA

Na podlagi 5. točke drugega odstavka 133. člena ZON, ki določa, da upravljavci zavarovanega območja sodelujejo pri izvajanju in izvajajo ukrepe varstva sestavin biotske raznovrstnosti na ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih v zavarovanem območju in izven njega, če so ta območja območno povezana z zavarovanim območjem, so se v letu 2022 izvajale 4 dodatne aktivnosti, ki se nanašajo na območje izven meja zavarovanega območja Krajinskega parka Strunjan. Izvedeno je bilo spremljanje stanja v okviru naravovarstvenega nadzora in komunikacijske aktivnosti ter usmerjanje obiska za združbe enoletnic na obalnem drobirju (1210) med Strunjanom in Fieso. V okviru projekta MPA NETWORKS so se izvajale aktivnosti za izboljšanje upravljanja na območju Natura 2000 za HT 1170 morski greben in participativne aktivnosti s ključnimi deležniki glede širitve mej parka na morju pred Rtom Ronek. Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja iz PUN je morsko dno brez mehanskih poškodb, zato je zavod delal v smeri širitve mej parka na morju in uskladitve potrebnih varstvenih režimov.

4 PROJEKTI

Projektne aktivnosti, ki jih je zavod doslej izvedel in prijavil na razpise dodelitve nepovratnih sredstev financiranja projektov, so prispevale k doseganju ciljev parka, in sicer z ohranjanjem naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti, ustvarjanjem prilagojenih oblik obiskovanja naravnih danosti parka in sodelovanjem z deležniki ter spodbujanjem tradicionalnih dejavnosti. Vedno večji poudarek pa je namenjen tudi prijavi projektov, ki neposredno vključujejo doseganje ciljev iz PUN, kjer je JZKPS naveden kot odgovorni nosilec.

V letu 2022 so se izvajali naslednji projekti:

- INHERIT
- MPA NETWORKS
- PRONACUL
- AMARE PLUS
- LAS ISTRE

Preglednica 1: Izvajanje projektov Javnega zavoda Krajinski park Strunjan v letu 2022.

Naslov projekta:	INHERIT (Program Interreg Med) - Strategije trajnostnega turizma za ovrednotenje in varstvo mediteranske obale in morja.
Povzetek/cilji projekta:	JZKPS sodeluje kot pridruženi partner, in sicer s prispevanjem podatkov o obisku parka, s poudarkom na negativnih posledicah, ki jih prinaša masovni turizem. Zavod se bo udeležil projektnih srečanj in dogodkov.
Realizacija aktivnosti v 2022:	V letu 2022 je bil izveden študijski obisk v Krajinskem parku Strunjan, kot v območju, ki je prejelo Inheritura znamko oz. certifikat. Obenem je bila realizirana udeležba predstavnika JZKPS na partnerskem sestanku in zaključni konferenci projekta.
Status projekta:	Zaključen.
Vrednost projekta:	Celotna vrednost projekta: 0 EUR (JZKPS je pridruženi partner in koristi sredstva neposredno od vodilnega partnerja oz. Občine Izola)
Vir sredstev:	Evropski sklad za regionalni razvoj
Trajanje:	48 mesecev (od 1. 2. 2018 do 31. 1. 2022) – podaljšan do 30.4.2022
Partnerji:	Vodilni partner: Region of Peloponnese, GR; Projektni partnerji: Ministry of Tourism, HR; Emilia Romagna Region, IT; Region of Murcia, ES; Puglia Region, IT; Departmental Council of Hérault, FR; Municipality of Izola, SI; Larnaca and Famagusta Districts Development Agency (ANETEL), CY; Malta Regional Development and Dialogue Foundation (MRDDF), MT; Association for Preservation of the Heritage of Mertola (ADPM), PT; International Association for Mediterranean Forests, FR; University of Patras, GR; SENECA Foundation, ES; Institute of Agriculture and Tourism (IPTPO), HR; Network of Protected Areas of Dinarides (Parks Dinarides), ME; Pridruženi partnerji: Strunjan Landscape Park, SI; Regional Agency for Prevention, Environment and Energy of Emilia-Romagna, IT; Ministry of Tourism, GR
Cilj/ ukrep ReNPVO 20-30, za projekt:	B1.3, C3.1 / 0
Naslov projekta:	MPA NETWORKS (Program Interreg Mediterranean) – Podpora učinkovitemu upravljanju MZO z vzpostavitvijo čvrstih povezav v Sredozemlju
Povzetek/cilji projekta:	Kljub povečanju števila vzpostavljenih morskih zavarovanih območij (MZO) v Sredozemlju, cilj ohranjanja morske biotske raznovrstnosti še zdaleč ni dosežen. MZO se soočajo s pritiski, saj upravljavci nimajo dovolj kapacitet, izkušenj in finančnih virov. Projekt MPA NETWORKS bo z močnimi, aktivnimi in povezanimi mrežami upravljavcev MZO pomagal doseči učinkovitejše upravljanje MZO z zagotavljanjem trajnostnih rešitev za izzive, ki zahtevajo čezmejni pristop.
Realizacija aktivnosti v 2022:	V letu 2022 se je izvajala zadnja faza projekta: kapitalizacija. Cilj tega delovnega sklopa je bil zagotovitev vrednotenja rezultatov projekta, ki bodo služili upravljavcem MZO ter razvoj skupnih priporočil za podporo učinkovitemu upravljanju MZO tudi z vključevanjem le-teh v državne in lokalne politike. Nadaljevalo se je sodelovanje v delovnih skupinah (working groups) za ribištvo in mobilne vrste, v okviru katerih so se pripravila priporočila v podporo pri oblikovanju politik v Strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 na področju ribištva in mobilnih vrst. Priporočila in pozivi k ukrepanju so bili povzeti v političnem dokumentu (policy-paper), ki zagotavlja izčrpane in prepričljive

	argumente za sredozemska MZO. Krajinski park Strunjan, je v sodelovanju z ZRSVN (pridruženi partner projekta) priporočila prilagodil lokalnemu kontekstu. V letu 2022 se je oblikovalo specifično zagovorniško gradivo s ciljem vključevanja priporočil tudi v državne in regionalne politike. Za doseganje tega cilja se je organiziral lokalni dogodek za širjenje priporočil deležnikom parka v podporo pri oblikovanju politik v Strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in spodbujanje vključevanja le-teh v državnih in regionalnih politikah. Na dogodku so bile predstavljene tudi izvedene pilotne aktivnosti na območju KPS. Sodelovalo se je na zaključni konferenci projekta na kateri se je delilo pridobljeno znanje in izkušnje. Izdelal se je tudi promocijski video o pomenu MZO in delu upravljalca ter tiskana brošura.
Status projekta:	Zaključen.
Vrednost projekta:	Celotna vrednost projekta: 232.480 EUR, lastna udeležba za celotno obdobje trajanja projekta: 34.872 EUR
Vir sredstev:	Evropski sklad za regionalni razvoj in lastna sredstva
Trajanje:	32 mesecev (1. 11. 2019 – 30. 6. 2022)
Partnerji:	Vodilni partner: MedPAN; Projektni partnerji: Port-Cros National Park, Javni zavod Krajinski park Strunjan, Consortium of Management of Portofino MPA – PORTOFINO MPA, Marine Protected Area "Torre del Cerrano", Management Consortium of Torre Guaceto, Public Institution Brijuni National Park, Management Agency of Zakynthos National Marine Park, Institute for Nature Conservation in Albania, Marilles Foundation
Cilj/ ukrep ReNPVO 20-30, za projekt:	A2.1, A3.2, A3.3, D1.1, D1.6, B3.1, B3.3, C2.1 / 1.1, 1.2, 2.4, 4.1, 6.1, 6.6, 9.3
Naslov projekta:	PRONACUL (Program Interreg Adrion) – Promocija naravne in kulturne dediščine za razvoj trajnostnega turizma na zavarovanih območjih
Povzetek/cilji projekta:	Projektne aktivnosti so usmerjene v promocijo in ohranitev naravne in kulturne dediščine ter podporo razvoja transnacionalnih strategij za skupno promocijo ADRION območja kot turistične destinacije.
Realizacija aktivnosti v 2022:	Krajinski park Strunjan je nastopal kot pilotno projektno območje. V letu 2022 so bile aktivnosti povezane z označitvijo naravne in kulturne dediščine na terenu za katere je bila izdelana dokumentacija in pridobljeno dovoljenje za postavitev, nakup opreme za Center za obiskovalce (stoli za obiskovalce, zaslon za predvajanje predstavitvenega filma o parku) ter 6 električnih koles in dejavnostjo širjenja projektne rezultate za deležnike s področja turizma in na Občini Piran.
Status projekta:	V teku.
Vrednost projekta:	Celotna vrednost projekta: 25.000 EUR, lastna udeležba za celotno obdobje trajanja projekta: 3.750 EUR
Vir sredstev:	Evropski sklad za regionalni razvoj in lastna sredstva
Trajanje:	30 mesecev (1. 4. 2020 – 30. 9. 2022) – podaljšan do 31. 3. 2023
Partnerji:	Vodilni partner: Regionalna razvojna agencija Zasavje; Projektni partnerji: GAL VENEZIA ORIENTALE, Turistička zajednica grada Rijeke, ΠΙΜΕΛΗΤΗΠΙΟ ΗΛΕΙΑΣ, Udruženje za podjetništvo i posao LiNK, Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Javna ustanova "Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća grada Trebinja", Turistička zajednica Zagrebačke županije, Opština Raška, Città metropolitana di Bologna, Center za pospeševanje podjetništva Piran d.o.o. JZ KPS je sodeloval preko slovenskega partnerja Centra za pospeševanje podjetništva Piran d.o.o., kot pilotno območje projekta, zato je bil KPS upravičenec aktivnosti na tem območju.
Cilj/ ukrep ReNPVO 20-30, za projekt:	D1.1, B1.2, B2.5, B3.3, C3.1 / 0
Naslov projekta:	AMAre PLUS (Program Interreg Mediteran) – Ukrepi za morska zavarovana območja
Povzetek/cilji projekta:	V mnogih sredozemskih MZO primanjkuje osnovno znanje o stanju biotske raznovrstnosti, sistematično spremljanje stanja se ne izvaja in upravljanje ne zadostuje kljubovanju negativnim človeškim vplivom. Zaradi tega je zmožnost doseganja ugodnega okoljskega statusa v večini primerov omejena. Cilj projekta je prenos preizkušenih orodij in metodologij na nova MZO, ki potrebujejo podporo pri zbiranju in urejanju podatkov in pri upravljanju. Rezultati AMAre PLUS bodo prispevali k znatnemu povečanju števila zavarovanih območij, ki bodo lahko uresničevali cilje ohranjanja biodiverzitete preko izboljšanega upravljanja.
Realizacija aktivnosti v 2022:	V letu 2022 se je v sklopu projekta AMAre PLUS v sodelovanju s strokovnjaki na področju morske biologije izvajalo aktivnosti za vzpostavitev rednega monitoringa v morskem delu parka. Spremljanje indikatorskih vrst bo prispevalo k boljšemu razumevanju stanja morskih ekosistemov na območju KPS in morebitnih groženj ter pritiskov na morske ekosisteme. Meseca maja se je v sodelovanju z morskimi zavarovanim območjem Miramare in potapljaškim društvom Oceandiving v Krajinskem parku Strunjan organiziralo praktično usposabljanje za popis velikega leščurja (<i>Pinna nobilis</i>), katerega populacije so bile v zadnjih letih potrjene masovnim poginom. Poleg tega se je v projektu AMAre PLUS sodelovalo tudi na izobraževalnih delavnicah upravljanja z geoportalom in monitoringa v morskem okolju. Aktivnosti projekta, zlasti razvoj in uporabe geoportala MZO, so se v letu 2022

	predstavile širši javnosti v okviru organiziranega dogodka. V prvi polovici leta so se zaposleni udeležili delavnic upravljanja z geoportalom MZO in izobraževanj za izvajanje monitoringa v morskem okolju. Sodelovalo se je na zaključni konferenci projekta na kateri se je delilo pridobljeno znanje in izkušnje.
Status projekta:	Zaključen.
Vrednost projekta:	Celotna vrednost projekta: 57.000 EUR, lastna udeležba za celotno obdobje trajanja projekta: 8.550 EUR
Vir sredstev:	Evropski sklad za regionalni razvoj in lastna sredstva
Trajanje:	13 mesecev (1. 6. 2021 – 30. 6. 2022)
Partnerji:	Vodilni partner: National Inter-University Consortium for Marine Sciences; Projektni partnerji: National Research Council - Institute of Marine Sciences (Bologna), CSIC – Institute of Marine Sciences, Javni zavod Krajinski park Strunjan, Association for Fishing and Maritime Activities, Management Body of Samaria National Park - Western Crete
Cilj/ ukrep ReNPVO 20-30, za projekt:	A2.1, D1.1, D1.6, B3.1 / 1.1, 1.2, 4.1, 6.1, 6.6
Naslov projekta:	DRIVE IN TRŽNICA LORETO - LAS ISTRE
Povzetek/cilji projekta:	Cilj projekta je zagotoviti trajnostno infrastrukturo za vzpostavitev DRIVE IN tržnice kilometer 0, ki bo povezala urbano s podeželjem, delovala z inovativnim pristopom Drive, ponudila nov produkt s spletno prodajo in spodbudila ekološko pridelavo z eko kotičkom, hkrati pa bo zagotovila učinkovito trženje lokalnih proizvajalcev s povezovanjem več oblik deležnikov (kmete, turistične delavce, upokojeince, ribiče) z namenom skupnega nastopa, promocije in razvoja novih produktov. KPS je vodilni partner projekta z nalogami koordiniranja aktivnosti projekta, organizacije sestankov, obveščanja in sodelovanja pri vsebini promocijskih aktivnosti ter vsebinski zasnovi multimedijske sobe z izdelavo promocijskega videa.
Realizacija aktivnosti v 2022:	Začetek projekta je bil predviden v mesecu januarju 2022, vendar je sledil prejem odločbe o izboru in pogodbe o financiranju šele meseca avgusta. Pri projektu je zavod v vlogi vodilnega partnerja z nalogami vodenja operacije, obveščanja javnosti in izdelave promocijskega videa, sodelovanja pri vsebinski zasnovi multimedijske sobe ter soorganizaciji delavnic oziroma dogodkov. V letu 2022 so bile realizirane vse aktivnosti po projektu. Pričetek obratovanja tržnice je predviden marca leta 2023.
Status projekta:	V teku.
Vrednost projekta:	Celotna vrednost projekta: 10.000,00 EUR, lastna udeležba za celotno obdobje trajanja projekta: 1.500,00 EUR
Vir sredstev:	Evropski sklad za regionalni razvoj in lastna sredstva
Trajanje:	12 mesecev (1. 1. 2022 – 31. 12. 2022)
Partnerji:	Vodilni partner: Javni zavod Krajinski park Strunjan Projektni partnerji: Krajevna skupnost Jagodje – Dobrava, Ljudska univerza Koper - Università popolare Capodistria, Zadruga ekoloških proizvajalcev Istre, z.o.o.
Cilj/ ukrep ReNPVO 20-30, za projekt:	A4.2, D1.1, C1.2 / 2.1, 7.1

Preglednica 2: Seznam prijavljenih projektov Javnega zavoda Krajinski park Strunjan, ki so bili prijavljeni v 2022.

Št.	Naslov projekta	Cilji projekta
1	POSEIDONE – Program Interreg Slovenija Italija	Specifični cilj projekta sledi okrepitvi varstva in ohranjanja narave, biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi na mestnih območjih, ter zmanjšati vse oblike onesnaževanja. Glavni cilj projekta je spodbujanje lokalnega razvoja na podlagi skupnih potreb in izzivov z intervencijami na treh različnih področjih: varstvo narave in biotske raznovrstnosti, razvoj zelene in modre infrastrukture (na območjih Natura 2000 in v kmetijskem sektorju) ter zmanjšanje turističnega pritiska na naravne parke. Predviden pričetek strateškega projekta je 1.1.2023.

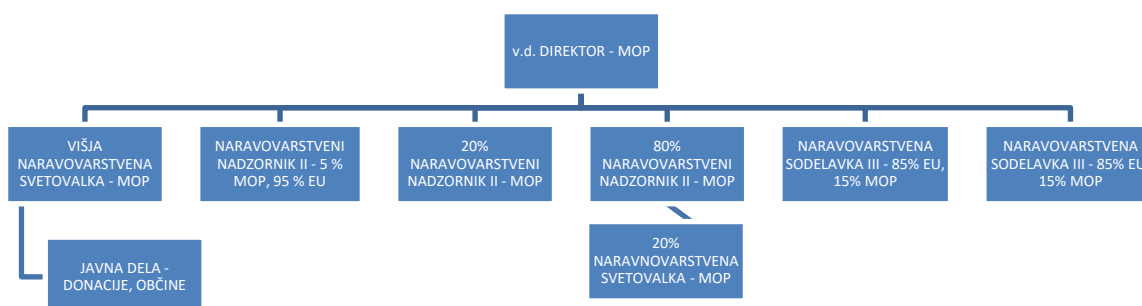
Št.	Naslov projekta	Cilji projekta
2	PARCSMED - Interreg MED	<p>Morska in obalna zavarovana območja v Sredozemlju so prišla do spoznanja, da intenzivna raba morskega obalnega prostora, zlasti v poletni sezoni, zahteva celostno in prilagodljivo upravljanje, s katerim bi se izognili seštevku negativnih vplivov in konfliktom med različnimi uporabniki na biološko pomembnih območjih, koristnih tudi iz vidika ekosistemskih storitev. Število obiskovalcev, tudi takšnih slabo informiranih, se je namreč s Covidom precej povečalo, zato bi si v morskih zavarovanih območjih želeli močan napor, ki je bil narejen z nadzorom na kopnem, usmeriti še na manj nadzorovano obrežje in morje. S tem namenom bi se znotraj projekta razvilo in preizkusilo metodologijo za reševanje težav z obiskom, ki bi temeljila na uporabi inovativnih in pametnih rešitvah. Pripravljena bo strategija ponovljivosti, ki bo podlaga za trajnost in prenosljivost na celotnem območju Sredozemskega morja.</p>

5 IZVEDBA KADROVSKEGA NAČRTA

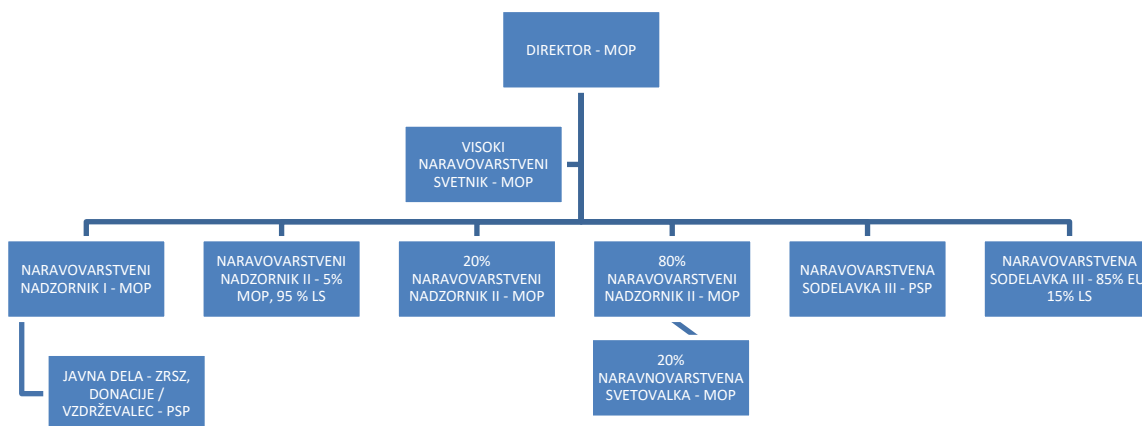
5.1 ZAPOSLENOST

Število zaposlenih v prvem polletju 2022 je bilo v primerjavi z letom 2021 nižje, in sicer 3,25 zaposlitev iz sredstev MOP zaradi začasnega nadomeščanja direktorja. Število zaposlenih v drugem polletju 2022 je bilo v primerjavi z letom 2021 nespremenjeno na 4,25 zaposlitev iz sredstev MOP. V organigramu je prikaz zaposlenih z viri financiranja za plače v prvem in drugem polletju 2022.

V prvem organigramu je prikaz zaposlenih z viri financiranja za plače v prvem polletju 2022.

V drugem organigramu je prikaz zaposlenih z viri financiranja za plače v drugem polletju 2022.

V letu 2022 so sredstva po pogodbi na plačah MOP znašala 163.902,00 EUR na PP153237 in so zadostovala za kritje 4,25 zaposlitev iz sredstev MOP, ki so se v prvem polletju 2022 deloma pokrivala tudi iz projektnih sredstev.

V prvem polletju 2022 je imel zavod sedem zaposlitev, in sicer pet rednih (4 s polnim in 1 s petinskim delovnim časom) ter dve projektni. Urejena je bila tudi ena zaposlitev iz programa javnih del, za 8 ur na dan. Zaposleni so bili v prvem polletju 2022 razporejeni na delovna, ki izhajajo iz prvega organigrama, in sicer v začetku leta z v.d. direktorja do imenovanja direktorja, ki je pričel z delom meseca julija 2022.

Od julija dalje je imel zavod devet zaposlitev, pri čemer je delo 4,2 zaposlitev za direktorja, visokega naravovarstvenega svetnika, naravovarstvene nadzornice I, naravovarstvene

nadzornice II in naravovarstvene nadzornice II s petinskim delovnim časom ostalo financirano s strani MOP. Iz Sklada za podnebne spremembe so bile financirane tri zaposlitve za določen čas, in sicer dve naravovarstveni sodelavki III in vzdrževalec, za katerega se je maja posodobilo sistemizacijo delovnih mest zavoda.

Ker se je v prvi polovici leta zaradi začasnega vodenja zavoda z v.d. direktorja, iz sredstev MOP financiralo le 3,25 zaposlitev, se je do odobrene višine 4,25 zaposlitev iz sredstev MOP, deloma krilo tudi 15 % lastno udeležbo projektne zaposlitve iz MPA NETWORKS in AMARE PLUS.

Zaposlitev naravovarstvenega nadzornika II se je financiralo v višini 95% zaposlitve iz sredstev lastne dejavnosti (upravljanje s tradicionalnimi priveznimi mesti) in v višini 5% zaposlitve iz sredstev MOP. V začetku leta, se je za nemoteno izvajanje projektnih aktivnosti, uredilo kombinacijo kritja zaposlitve s projektnimi sredstvi. Izvajanje lastne dejavnosti, upravljanje s tradicionalnimi priveznimi mesti v okviru izvajanja javne službe, je z letom 2016 postala redna dejavnost in se bo nadaljevala tudi v naslednjih letih.

Projektne naloge MPA NETWORKS in AMARE PLUS sta do zaključka projekta meseca junija opravljali naravovarstveni sodelavki III. Stroški projektne zaposlitve so se financirali iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj v višini 85 % in lastne udeležbe zavoda (MOP) v višini 15 %. V drugi polovici leta sta bili naravovarstveni sodelavki III razporejeni na izvajanje ukrepov Sklada za podnebne spremembe.

Zavod se je konec leta 2021 prijavil na razpis izvajanja programa javnih del, področje 3.2. Urejanje in vzdrževanje javnih površin ter občinskih cest, in sicer za enega delavca. Financiranje zaposlitve iz programa javnih del je bilo doslej zagotovljeno s strani Zavoda za zaposlovanje v višini vsaj 50 % stroškov in razlika iz donacij (večinoma Občine Piran) v višini do zagotovitve kritja stroškov zaposlitve, kar pa v letošnjem letu zaradi omejenih državnih sredstev za ta namen ni bilo odobreno. Zaradi nastale situacije se je sprejel dogovor z Občino Piran, ki je program javnih del za nekaj mesecev finančno podprla neposredno, saj se je v zadnjih štirih letih izkazal za zelo uspešno in nujno potrebno pomoč na terenu. V drugi polovici leta je bil delavec razporejen na izvajanje ukrepov Sklada za podnebne spremembe.

Preglednica 3: Realizacija zasedenosti delovnih mest.

Naziv DM	Število sistemiziranih DM po veljavnem pravilniku	Število zasedenih DM na dan 31. 12. 2021	Predvideno število zasedenih DM na dan 31. 12. 2022	Realizirano število zasedenih DM na dan 31. 12. 2022
Direktor	1	1	1	1
Višji naravovarstveni svetovalec	2	1	0	0
Vzdrževalec IV (II)	1	0	1	1
Naravovarstveni nadzornik II	2	1+0,2+0,8	1+0,2+0,8	1+0,2+0,8
Naravovarstveni sodelavec III	2	2	2	2
Naravovarstveni nadzornik I	1	0	1	1
Visoki naravovarstveni svetnik	1	0	1	1
Naravovarstveni svetovalec	1	0,2	0,2	0,2
SKUPAJ	11	6,2	8,2	8,2

Preglednica 4: Realizacija kadrovskega načrta.

	I. – IV. TR	V. TR	VI. TR	VII. TR	VIII. TR	IX. TR	Skupaj
1. Zaposleni, ki jih financira MOP							
Št. zaposlenih na dan 31. 12. 2022							
a) Št. zaposlenih za določen čas	1				1		2
b) Št. zaposlenih za nedoločen čas				3,25			3,25
Št. zaposlenih s krajšim delovnim časom							
Število napredovanj v plačne razrede							
Število premestitev							
Število upokojitev							
Število nadomestnih zaposlitev zaradi upokojitev							
Število odpovedi pogodb o zaposlitvi							
2. Število zaposlenih, ki so financirani iz drugih virov: projektna sredstva in sredstva iz lastne dejavnosti				2,95			2,95
3. Skupaj število zaposlenih na dan 31. 12. 2022 (1+2)	1			6,2	1		8,2

5.2 OSTALE OBLIKE DELA

V letu 2022 je bilo organizirano študentsko delo za dodatno asistenco poleg izvajanja nadzora s strani pooblaščenih naravovarstvenih nadzornikov, v obliki usmerjanja ter nudenja informacij obiskovalcem v turistični sezoni. Vzpostavitev službe informatorjev je bilo neposredno financirano s strani obeh občin Izole in Pirana. Zavod je imel na študentski praksi 2 študenta. Poleg zaposlitve iz Programa javnih del, je imel zavod v letu 2022 tri osebe iz Uprave za probacijo, ki je opravljala delo v splošno korist.

5.3 IZOBRAŽEVANJE

Izpopolnjevanja zaposlenih na strokovnih posvetih, seminarjih, delavnicah, ekskurzijah in drugem v letu 2022 so bila realizirana in od načrtovanih krepko presežena:

- dva naravovarstvena nadzornika sta opravila izpit iz zakona o upravnem postopku, skladno s sprejemom novega Pravilnika o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest,
- vsi nadzorniki z izkaznicami so se udeležili dopolnilnega strokovnega izpopolnjevanja za naravovarstvene nadzornike, ki ga je MOP organiziral v okviru LIFE-IP NATURA.SI na temo »Varstveni režimi s področja obiskovanja zavarovanih območij«,
- trije zaposleni brez licence so opravili tečaj za voditelja čolna,
- ena zaposlena oseba brez izpita je opravila usposabljanje za prostovoljnega naravovarstvenega nadzornika,
- prvi zaposlen nadzornik izobražen glede delovanja prekrškovne aplikacije sistema INPORES, ki omogoča izdajo plačilnih nalogov in odločb, je predal znanje ostalim naravovarstvenim nadzornikom z izkaznicami,
- za vse zaposlene je bilo izvedeno izobraževanje skladno z ureditvijo skladnosti z GDPR v zavodu,

-
- izvedena je bila strokovna ekskurzija primera dobre prakse Kozjanskega parka z ogledom praznika Kozjanskega jabolka in aktivnosti sobivanja lokalnih deležnikov v ohranjeni kulturni krajini, varstva narave z ohranjanjem visokodebelnih travniških sadovnjakov, lastne drevesnice in nasadom starih sort jablan,
 - v okviru projekta AMAre PLUS so se trije zaposleni udeležili izobraževalnih delavnic za upravljanje z geoportalom MZO in številnih dodatnih usposabljanj o programski opremi GIS »GIS training course«, spletnega predavanja na temo spremljanja stanja bentoških združb »Approaches to detect early warning indicators of collapse in benthic assemblages«, spletnega predavanja »Mediterranean MPAs facing Climate Change« na temo spopadanja s podnebnimi spremembami znotraj morskih zavarovanih območjih iz dveh sklopov: 1. ocenjevanja občutljivosti MZO na klimatske spremembe "Vulnerability assessment to Climate Change" in 2. izvajanja monitoringov za spremljanje vplivov klimatskih sprememb "Monitoring protocols to track climate change impacts",
 - v okviru projekta MPA NETWORKS se je predstavnik zavoda skupaj s predstavnikom strokovne inštitucije Zavoda za ribištvo udeležil usposabljanja »Building participatory approaches to the management of fishing activities in your MPA« v morskem zavarovanem območju Gokova v Turčiji,
 - v okviru projekta MPA NETWORKS se je izobraževalo in prispevalo strokovno znanje upravljanja KPS v strokovnih delovnih skupinah (working groups) na področju ribištva in mobilnih vrst v Sredozemlju tudi glede priprave priporočil za podporo pri oblikovanju politik v Strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 na področju ribištva in mobilnih vrst,
 - predstavnik zavoda se je udeležil Regionalne delavnice MedPAN za izmenjavo izkušenj o učinkovitosti upravljanja MPA (»MedPAN Regional experience-sharing Workshop on MPA management effectiveness«) v Črni gori, opravil delo moderatorja v delavnici »Toward regional and global indicators for MPA management effectiveness« in skupaj s predstavnikom KP Debeli rtič izvedel predstavitev »Direct peer-to-peer support from Strunjan MPA to boost effective management in the newly established MPA of Debeli rtič in Slovenia«,
 - zaposleni na projektih so se udeležili treh zaključnih konferenc projektov AMAre PLUS, MPA NETWORKS in INHERIT z vsemi projektnimi partnerji in predstavitvijo rezultatov ter zaključkov,
 - predstavnik zavoda je sodeloval pri spletnem seminarju »Mediterranean Wetlands and MPAs Governance experiences from TUNE UP and the MBPC – capitalizing best practices and building a stronger network«,
 - v okviru projekta SCORE sta se dva zaposlena udeležila delavnice »Coastal city living labs« o odpornosti na podnebne spremembe v obalnih mestih.